

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Účetní závěrka podle Mezinárodního standardu účetního výkaznictví pro malé a střední podniky

Financial Statements according to International Financial Reporting Standard for Small and Medium Size Entities

Student: Bc. David Štreit

Vedoucí diplomové práce: Ing. Michal Krajňák Ph.D.

Ostrava 2015

Zadání diplomové práce

Student:

Bc. David Štreit

Studijní program:

N6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

6202T049 Účetnictví a daně

Téma:

Účetní závěrka podle Mezinárodního standardu účetního výkaznictví pro
malé a střední podniky
Financial Statements according to International Financial Reporting
Standard for Small and Medium Sized Enterprises

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Mezinárodní standardy účetního výkaznictví
3. Komparace České účetní legislativy s IFRS pro SMEs
4. Aplikace standardu do účetnictví vybrané obchodní společnosti
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

JÍLEK, Josef a Jitka SVOBODOVÁ. *Účetnictví podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví 2013*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 448 s. ISBN 978-80-247-4255-7.
KOLEKTIV AUTORŮ. *Harmonizace účetních standardů pro malé a střední podniky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 272 s. ISBN 80-7357-500-7.
MACKENZIE, Bruce et al. *International Financial Reporting Standards*. New Jersey: John Wiley & Sons, 2014. 1055 s. ISBN 978-1-118-73409-4.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Michal Krajňák**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 25.04.2015

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh vypracoval samostatně. Přílohy č. 3 a 4, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnil.“

V Ostravě dne: 24.4.2015

.....
jméno a příjmení studenta

Obsah

1	Úvod	5
2	Mezinárodní standardy účetního výkaznictví	7
2.1	Harmonizace účetnictví	7
2.1.1	Harmonizace účetnictví v Evropě	8
2.1.2	Harmonizace účetnictví ve světě	8
2.2	Vznik standardu pro malé a střední podniky	9
2.3	Malé a střední podniky	10
2.3.1	Malé a střední podniky v České republice	11
2.3.2	Malé a střední podniky v EU	12
2.4	Zásady a koncepce IFRS pro SME	14
2.4.1	Kvalitativní charakteristiky informací v účetní závěrce	14
2.4.2	Finanční pozice	15
2.4.3	Výkonnost podniku	16
2.4.4	Oceňování aktiv, závazků, výnosů a nákladů	17
2.5	Prezentace účetní závěrky dle SME	18
2.5.1	Výkaz o finanční pozici	19
2.5.2	Výkaz o komplexním výsledku hospodaření	20
2.5.3	Výkaz o změnách vlastního kapitálu	21
2.5.4	Výkaz o výsledku a nerozdělených ziscích	22
2.5.5	Výkaz zadržených zisků	22
2.5.6	Výkaz o peněžních tocích	23
2.5.7	Příloha k účetní závěrce	24
3	Komparace České účetní legislativy s IFRS pro SME	25
3.1	Česká účetní legislativa	25
3.2	Rozdíly mezi ČÚL a IFRS pro SME	27
3.2.1	Leasingy	27
3.2.2	Investice do nemovitostí	30
3.2.3	Pozemky, budovy a zařízení	31
3.2.4	Nehmotná aktiva jiná než goodwill	33
3.2.5	Zásoby	35
3.2.6	Rezervy, podmíněná aktiva a podmíněné závazky	36
3.2.7	Základní finanční nástroje	38

3.2.8	První přechod na IFRS pro SME	39
4	Aplikace standardu do účetnictví vybrané obchodní společnosti	42
4.1	Prezentace účetní jednotky	42
4.2	Převod jednotlivých položek účetní závěrky	42
4.2.1	Leasing.....	42
4.2.1.1	Leasing užitkového automobilu.....	43
4.2.1.2	Leasing nákladního automobilu.....	47
4.2.2	Zásoby	50
4.2.3	Nehmotná aktiva	51
4.2.4	Rezervy.....	51
4.2.5	Dotace.....	52
4.2.6	Investice do nemovitostí.....	55
4.3	Interpretace změn ve výkazu o finanční pozici a výkazu o komplexním výsledku ...	56
4.4	Metody vícekritériálního hodnocení variant.....	59
4.4.1	Matematická formalizace řešení	59
4.4.2	Aplikace rozhodovací analýzy	60
5	Závěr	63
	Seznam použité literatury	65
	Seznam zkratk	67
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Význam malých a středních podniků neustále roste, a to jak v Evropské unii (dále jen EU) tak v České republice (dále jen ČR). V ČR jsou tyto podniky podnikatelsky i společensky spjaty s regionem, ve kterém působí a pozitivně ovlivňují jeho rozvoj. V ČR je jednou z priorit vlády podpora konkurenceschopnosti malých a středních podniků, které tvoří 99,84 % všech podnikatelů. V rámci EU tvoří malé a střední podniky více než 95 % všech podniků a zauímají zásadní postavení v tržní ekonomice. V současném globalizovaném světě je v této oblasti důležitá harmonizace účetnictví, aby byla možná u těchto podniků srovnatelnost účetních výkazů v mezinárodním měřítku.

Z tohoto důvodu vznikl mezinárodní standard účetního výkaznictví pro malé a střední podniky (dále jen IFRS pro SME), který je určitým zjednodušením plných mezinárodních standardů účetního výkaznictví (dále jen IFRS). Cílem IFRS pro SME je usnadnění účetního vykazování podnikům spadajícím do této kategorie, aby bylo dosaženo jejich mezinárodní srovnatelnosti a srozumitelnosti. Plné srovnatelnosti účetních výkazů mezi jednotlivými státy lze dosáhnout pouze za předpokladu, že se budou uplatňovat jednotné principy a metody v účetnictví. Aplikace IFRS pro SME je na rozdíl od IFRS, které jsou povinné pro podniky kótované na regulovaném trhu cenných papírů EU, dobrovolná.

Cílem této diplomové práce je sestavení účetní závěrky vybrané obchodní společnosti v souladu s IFRS pro SME a komparace s ČÚL. Pro potřeby diplomové práce byla poskytnuta účetní závěrka obchodní společnosti, které nechtěla zveřejnit své identifikační údaje, a proto bude pro potřeby práce uváděna pod smyšleným názvem jako obchodní společnost AB, s.r.o. Práce je rozdělena do dvou základních částí – teoretické a analytické části.

Teoretická část se zabývá trendy v oblasti harmonizace účetnictví ve světě a EU. Dále je zde věnována pozornost samotnému IFRS pro SME. Jsou charakterizovány důvody a okolnosti jeho vzniku, deskripce struktury, obsahu, uznávání a vykazování účetních položek. Pozornost je také věnována obecným principům, konceptům a prezentaci účetní závěrky dle IFRS pro SME. Následuje stručný popis základní normy ČÚL, zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví, deskripce jednotlivých jeho částí a komparace ČÚL s IFRS pro SME. Vzhledem k danému rozsahu diplomové práce je provedena komparace ČÚL jen s vybranými oddíly IFRS pro SME. Analytická část diplomové práce je zaměřena na převod účetní závěrky sestavené v souladu s ČÚL na účetní závěrku dle IFRS pro SME a vychází

z teoretických poznatků rozebíraných v předchozích částech. V práci jsou použity metody analýzy, syntézy, popisu, komparace a vícekritériálního hodnocení variant.

2 Mezinárodní standardy účetního výkaznictví

Tato kapitola se zabývá harmonizací účetnictví v rámci EU i v celosvětovém měřítku. Je zde řešena problematika malých a středních podniků v EU a České republice. Dále jsou vymezeny podmínky, do kterých spadají jednotlivé kategorie podniku, zásady a koncepce IFRS pro SME a výčet kvalitativních charakteristik informací v účetní závěrce. Je zde blíže specifikována oblast oceňování aktiv, závazků, výnosů a nákladů či výkonnost podniku. Pozornost je věnována výkazům o finanční pozici, komplexnímu výsledku hospodaření, změnám vlastního kapitálu, výsledku o nerozdělených ziscích, zadržených ziscích, peněžních tocích a příloze k účetní závěrce.

2.1 Harmonizace účetnictví

Významným rysem postupného vývoje světové ekonomiky je globalizace. Přeshraniční aktivity v podobě pohybu pracovní síly, kapitálu nebo zboží jsou v dnešní době velmi aktuální. Firmy rozšiřují svou působnost na mezinárodní trhy, spotřebitelé nakupují větší množství zboží ze zahraničí. Investoři se snaží investovat na vzdálených trzích a ekonomické informace, na jejichž základě se mohou racionálně rozhodovat, jsou pro ně velmi důležité. Jednotlivé národní účetní systémy a systémy výkaznictví neposkytují dostatečný a srozumitelný nástroj pro všechny zahraniční investory, kteří neznají příslušnou národní úpravu. Z tohoto důvodu je nutné poskytovat investorům informace, které jsou srovnatelné a založené na mezinárodně uznávaných účetních koncepcích, standardech a zásadách (Bohušová, 2008).

Jak uvádí Paseková (2012), dosažení úplné srovnatelnosti je ovšem často velmi obtížné. Srovnatelnost lze posuzovat v rámci časové řady ukazatelů několika po sobě jdoucích účetních období jednoho podniku, kde je dodržována zásada stálosti metod. Srovnávání informací z účetních závěrek mezi jednotlivými podniky v jedné zemi je možné pouze v podmínkách důsledného uplatnění jednotných metod a principů v účetnictví a v účetním výkaznictví, což v mezinárodním měřítku zatím nefunguje. Největší překážkou srovnatelnosti účetních výkazů mezi jednotlivými zeměmi EU je to, že směrnice EU nemají charakter mezinárodně platné právní normy.

Bohušová (2008) ve své publikaci uvádí, že v současnosti existují dva mezinárodně uznávané systémy. V evropských podnicích a na evropských trzích cenných papírů se

využívají Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS). Ve Spojených státech amerických se jedná o Všeobecně uznávané účetní zásady (US GAAP), využívané na finančních trzích. Oba systémy vycházejí ze stejných zásad, ale i přesto mezi nimi existují rozdíly.

Ze statistik vyplývá, že počet zemí, které IFRS přijímají, neustále roste. Největší nárůst je zaznamenán mezi méně rozvinutými zeměmi. Některé z nich mají IFRS jakožto jedinou účetní normu, protože jejich vlastní právní úprava účetnictví nebyla dostatečná a z tohoto důvodu aplikovali IFRS v jejich plné šíři, uvádí Dvořáková (2011).

2.1.1 Harmonizace účetnictví v Evropě

Jak tvrdí Bohušová (2008), v rámci Evropského hospodářského společenství byly první snahy o harmonizaci završeny přijetím směrnic. Tyto směrnice tvoří tzv. kodex účetní legislativy EU a jsou základním nositelem harmonizace Evropské komise v oblasti účetnictví. Dle Jílka a Svobodové (2013, s. 25) se jedná o:

- *čtvrtou směrnicí č. 78/660/EEC z 25. července 1978, která je zaměřena na obsah účetní závěrky velkých a středních kapitálových společností,*
- *sedmou směrnicí č. 83/349/EEC z 13. června 1983, která je věnována konsolidované účetní závěrce.*

Směrnice postupem času zastarávaly a požadavkům důslednější harmonizace přestávaly vyhovovat. V roce 2000 zahájila Evropská komise novou strategii v oblasti harmonizace, která obsahovala zásadní koncepční změnu. Nástrojem regulace evropského účetnictví se staly IFRS (Dvořáková, 2011).

IFRS a jejich interpretace jsou v EU přijímány formou nařízení. Díky toho není nutné standardy a interpretace přebírat do národní legislativy což přináší nespornou výhodu. Pokud by se jednalo o směrnice, členské státy by měly povinnost zahrnout je do národní legislativy, což by bylo značně problematické, jak uvádí Jílek a Svobodová (2013).

2.1.2 Harmonizace účetnictví ve světě

US GAAP představují soubor národních účetních standardů USA a jsou významné pro celosvětovou harmonizaci účetnictví. Standardy se vyznačují svou propracovaností a tím, že

jsou přijímány na všech světových burzách. Systém je primárně určen, aby finanční výkazy poskytovaly informace potenciálním investorům, věřitelům a akcionářům. Finanční výkazy mají za cíl poskytnout informace, které usnadní rozhodnutí o poskytnutí úvěru nebo investicích, zobrazuje stav majetku a závazků nebo hodnotí budoucí peněžní toky. Mezi zásadami, kterými se US GAAP řídí, patří:

- *zásada objektivit,*
- *zásada významnosti,*
- *zásada konzistence,*
- *zásada obezřetnosti.¹*

Na tvorbě US GAAP spolupracují firemní účetní, auditoři, akademici a regulátoři kapitálových trhů. Hlavním tvůrcem US GAAP je výbor pro vydávání standardů finančního účetnictví (FASB). V USA se na účetních pravidlech nepodílí zákonodárci, protože jsou přesvědčeni, že by ekonomika a politika neměly být na sobě závislé.²

Bohušová (2008, s. 17) konstatuje, že „významným krokem v oblasti celosvětové harmonizace účetního výkaznictví je společný projekt Rady pro standardy finančního účetnictví (FASB) v USA a IASB v Evropě, který vznikl v Evropě v roce 2002 pod názvem „Convergence 2002“, jehož cílem je zajištění naprosté kompatibility stávajících US GAAP a IFRS i koordinace pracovních programů do budoucna. Projekt se realizuje prostřednictvím řady dílčích projektů zaměřených na krátkodobý či dlouhodobý časový horizont.“

2.2 Vznik standardu pro malé a střední podniky

Jak uvádí Paseková (2012) harmonizace účetnictví byla v předchozích letech zaměřena především na velké společnosti kótované na světových burzách. Nyní se pozornost upíná na firmy, které svou velikostí spadají do tzv. malých a středních podniků. Tvorba standardu pro malé a střední podniky započala v roce 2003. V roce 2004 vznikl první materiál, který podnítil diskuzi o tvorbě standardu pro SME. Mezi odborníky materiál vyvolal velký ohlas. V mnoha oblastech se představy IASB s odborníky z oblasti účetnictví a výkaznictví lišily. To mělo za následek značné zpoždění v procesu finalizace standardu.

¹ Firemní Finance, *Účetní výkazy dle IFRS a US GAAP* [online]. Firemní finance [19. 12. 2014]. Dostupné z: <http://firmy.finance.cz/dane-a-ucetnictvi/informace/ucetnictvi/vykazy-podle-ifs-a-us-gaap/>

² Portál POHODA, *Standard US GAAP* [online]. Portál POHODA. [18. 12. 2014]. Dostupné z: <http://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/ucetni-standardy/us-gaap/>

V roce 2007 došlo k prvnímu zveřejnění návrhu standardu a bylo spuštěno jeho testování v praxi.

Rada pro mezinárodní účetní standardy IASB vydala v roce 2009 mezinárodní standard pro malé a střední podniky (dále jen IFRS pro SME). V rámci vydání standardu probíhaly mnoho let diskuze, zda je nezbytné, aby se malé a střední podniky řídily standardy IFRS. Odpůrci harmonizace argumentovali, že se nejedná o podniky mezinárodního dosahu. Vzhledem k rostoucí globalizaci a propojení podniků tyto argumenty utichají. I v těchto podnicích působí investoři ze zahraničí, pro které je orientace ve finančních výkazech zásadní. Standard je určený k aplikaci pro malé a střední podniky a jejich účetní závěrku a další nedílné součásti finančního výkaznictví. Strukturu tvoří 35 oddílů a glosář. Hlavním cílem účetní závěrky malých a středních podniků je poskytnout uživatelům informace které jsou důležité při jejich hospodářských rozhodnutích (Paseková, 2012).

2.3 Malé a střední podniky

Oblastí v níž mohou nastat problémy, je způsob určení, na které účetní jednotky se IFRS pro SME vztahuje. Neexistují totiž jednotná kritéria pro zařazení účetní jednotky do dané kategorie. Mezi nejčastěji využívaná kritéria patří počet zaměstnanců, výnosy nebo aktiva. IFRS pro SME je určen pro subjekty, které nemají veřejnou odpovědnost. Pokud má účetní jednotka veřejnou odpovědnost, nemělo by jí být dovoleno používat IFRS pro SME. Veřejnou odpovědnost má účetní jednotka pokud:

- vydala dluhové nebo majetkové cenné papíry na veřejném trhu,
- drží aktiva široké skupiny subjektů ve funkci zmocněnce. Především se jedná o banky, pojišťovny, penzijní či podílové fondy. (Mackenzie, 2014)

EU definuje dělení malých a středních podniků na základě 3 kritérií. Vzhledem k našemu členství v EU je vhodné se řídit doporučením EU, které specifikuje rozdělení malých a středních podniků do 3 skupin uvádí Nerudová a kol. (2009). V Tab. 2.1 uvedené níže jsou vymezeny podmínky, do kterých spadají jednotlivé kategorie podniku.

Tab. 2.1 – Kritéria pro klasifikaci SME

Kategorie podniku	Počet zaměstnanců	Roční obrát	Roční bilanční suma
Střední	< 250	≤ 50 milionů €	≤ 43 milionů €
Malý	< 50	≤ 10 milionů €	≤ 10 milionů €
Mikropodnik	< 10	≤ 2 miliony €	≤ 2 miliony €

Zdroj: vlastní zpracování dle Paseková (2012, s. 16)

2.3.1 Malé a střední podniky v České republice

Podnikatelskou činnost k 31. 12. 2013 v ČR vykonávalo celkem 1 124 910 právnických a fyzických osob. Podíl malých a středních podniků na celkovém počtu aktivních podnikatelských subjektů v roce 2013 činil 99,83 % a podíl zaměstnanců malých a středních podniků na celkovém počtu zaměstnanců podnikatelské sféry v ČR v roce 2013 činil 60 %.

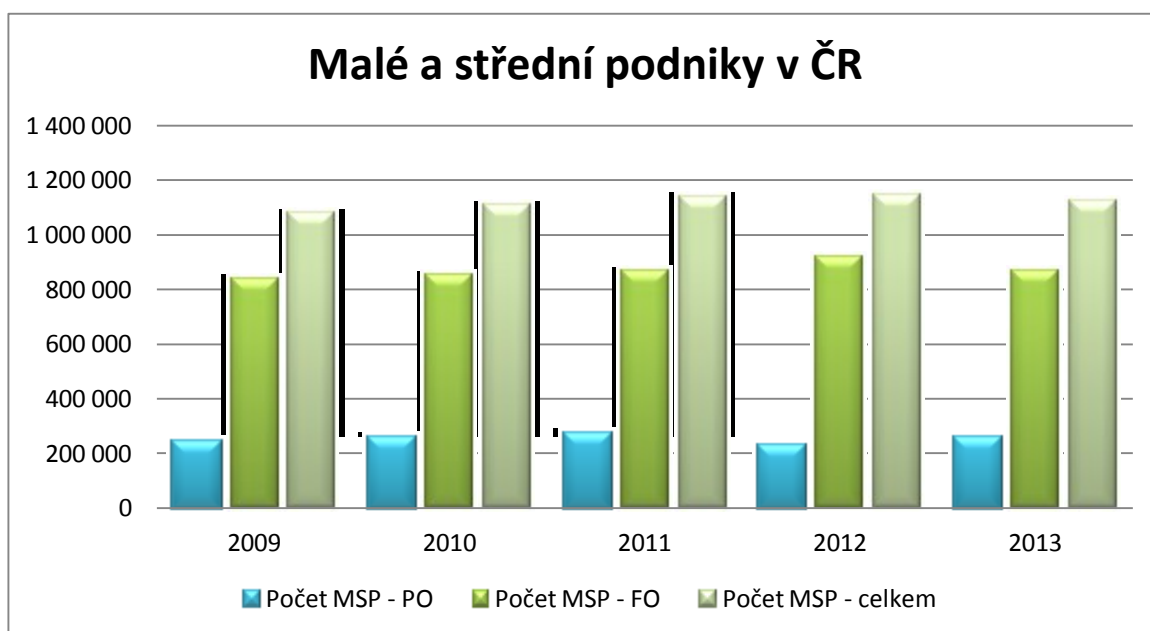
Důležitá je také společenská hodnota malých a středních podniků. Veber a Srpová (2012) tvrdí, že malé a střední podniky reprezentují právo občanů na svobodné podnikání a stabilizují společnost tím, že vystupují jako hlavní oponent politické a jiné ekonomické moci. V demokratickém prostředí mohou prostřednictvím svých majitelů a řídících pracovníků bojovat proti ekonomické a politické nestabilitě. Malé a střední podniky jsou představiteli domácího kapitálu a není pro ně typické, aby byly vlastněny zahraničními subjekty. Podniky jsou úzce spjaty se svými regiony, a proto je důležitá podpora rozvoje malého a středního podnikání pro oživení konkrétní oblasti.

Podstatnou roli sehrávají v ČR i v oblasti zaměstnanosti, kde dosahují okolo 50% z celkové zaměstnanosti. Ze statistik navíc vyplývá, že v době hospodářské krize klesala zaměstnanost u malých a středních podniků pomaleji než u velkých podniků.

Graf 2.1 znázorňuje strukturu vývoje počtu malých a středních podniků v ČR mezi roky 2009 – 2013.³

³ BUSINESS INFO. *Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2013* [online]. Business Info [15. 2. 2015]. Dostupné z: http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Zprava_MSP_2013.pdf

Graf 2.1 – Vývoj počtu malých a středních podniků v ČR

Zdroj: vlastní zpracování: BUSINESS INFO. *Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2013* [online]. Business Info [25. 1. 2015]. Dostupné z: http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Zprava_MSP_2013.pdf

Z uvedeného grafu můžeme vyčíst, že se v roce 2013 zvýšil počet právnických osob s počtem zaměstnanců 0-249 a to konkrétně o 27 067 podniků. V součtu právnických a fyzických osob došlo oproti roku 2012 k poklesu o 18 308 podniků.

2.3.2 Malé a střední podniky v EU

V EU se přiřazuje SME významná jak sociálně-ekonomická, tak i politická role. Pokrok, kterého se v poslední době v rámci EU podařilo dosáhnout, na úrovni velkých korporací v oblasti harmonizace byl značný, ale v žádném případě se nedá říct, že by sjednocování účetnictví bylo u konce. V rámci EU významnou roli zastávají SME, které mají více než poloviční podíl na hrubém domácím produktu v rámci celé EU a téměř dvoutřetinový podíl na celkové zaměstnanosti.

V Tab. 2.2 jsou zobrazeny počty jednotlivých podniků dle jejich velikosti a jejich podíly na zaměstnanosti v EU28.

Tab. 2.2 – SME a velké podniky v EU28 v roce 2013

	Mikro podniky	Malé	Střední	SME	Velké	Celkově
Počet podniků						
Počet	19 969 338	1 378 374	223 648	21 571 360	43 517	21 614 908
%	92,4%	6,4%	1,0%	99,8%	0,2%	100%
Zaměstnanost						
Počet	38 629 012	27 353 660	22 860 792	88 843 464	44 053 576	132 897 040
%	29,1%	20,6%	17,2%	66,9%	33,1%	100%

Zdroj: vlastní zpracování: EUROPEAN COMMISSION. *Výroční zpráva o malých a středních podnicích v EU 2013/2014*[online]. European commission [24. 2. 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2014/annual-report-smes-2014_en.pdf

Z Tab. 2.2 vyplývá že, v EU v současnosti působí 21,6 mil. SME, což představuje 99,8% všech podniků. Tyto podniky zaměstnávají 88,8 mil. lidí. SME jsou z tohoto pohledu hlavním faktorem hospodářského růstu. Jak tvrdí Nerudová a kol. (2009, s. 11) „evropská komise se ve své snaze pomoci SME zaměřen především na stimulaci podnikatelských aktivit a kultivaci podnikatelského prostředí SME. Cílem politiky směřované k SME je napomoci těmto podnikům k plné realizaci svého potenciálu ve znalostní ekonomice.“

Nerudová a Bohušová (2006) konstatují, že jedním ze základních pilířů podnikatelského prostředí EU je jednotný evropský trh. Příčinou nízkého zapojení SME do podnikání na tomto jednotném trhu (příhraniční aktivity) ve srovnání s velkými společnostmi jsou především následující skutečnosti:

- *odlišnosti právních předpisů jednotlivých členských zemí,*
- *neexistence jednotné úpravy zdaňování těchto podniků,*
- *omezená nabídka kapitálu a finančních zdrojů,*
- *nedostatek podpory podnikání SME na jednotném trhu,*
- *kulturní a jazykové rozdíly a nedostatek informací.*

Nerudová a kol. (2009, s. 13) uvádí, že „Evropská komise se zaměřuje především na vytváření všeobecného rámce politik ovlivňujících podnikání SME ve všech státech Evropské unie jako celku a snaží se ovlivňovat mechanismy, prostřednictvím nichž lze SME poskytnout podporu na zvýšení jejich konkurenceschopnosti. Všechny aktivity politiky Evropské unie vůči SME spadají pod jednotný rámec, kterým je iniciativa pro podporu konkurenceschopnosti SME - „Small Business Act“. Tuto aktivitu se zavázaly všechny členské státy EU zavádět do praxe svých zemí za pomoci a ve vzájemné spolupráci a součinnosti s Evropskou komisí. Evropská komise také zřídila „Evropský portál pro SME, který má za cíl poskytovat snadný přístup k informačním zdrojům o všech politikách a iniciativách EU, jež jsou zaměřeny na SME.“

2.4 Zásady a koncepce IFRS pro SME

Jak uvádí Nerudová a kol. (2009), poskytování informací o finanční pozici k rozvahovému dni, finanční výkonnosti a peněžních tocích za období je hlavní cíl finančního výkaznictví pro malé a střední podniky. Informace z výkazů jsou určeny externím uživatelům, kteří nemají přístup k výkazům přizpůsobeným jejich potřebám. Výkazy také slouží k vyhodnocení schopnosti managementu zhodnocovat svěřené prostředky.

2.4.1 Kvalitativní charakteristiky informací v účetní závěrce

Při sestavování účetní závěrky dle IFRS pro SME (2009) je nutno respektovat určité zásady. Zásadou se má na mysli vlastnost, díky níž má účetní závěrka tyto charakteristiky:

- **srozumitelnost** – informace se prezentují s cílem snadné srozumitelnosti pro uživatele, kteří mají přiměřenou znalost obchodu, ekonomických aktivit a účetnictví. To ovšem neznamená vynechání důležitých informací s tím, že by mohly být pro některé uživatele obtížně pochopitelné.
- **relevance** – informace, jejichž opomenutí nebo chybné uvedení by vedlo k ovlivnění ekonomického rozhodnutí uživatelů
- **významnost** – jedná se o informace, jejichž opomenutí nebo nesprávné uvedení může ovlivnit ekonomická rozhodnutí uživatelů prováděná na základě účetní závěrky. Významnost závisí na velikosti položky či chyby, posuzované v konkrétní situaci
- **spolehlivost** – informace je spolehlivá pokud neobsahuje významné chyby, je nezaujatá a poctivě představuje to, co má prezentovat, nebo co je od ní očekáváno.

Charakteristiky pomocí nichž jsou výše uvedené zajištěny dle Nerudové a kol. (2009):

- **převaha obsahu nad formou** – spolehlivost účetní závěrky se zvyšuje, pokud se transakce a další události účtují a prezentují v souladu s jejich obsahem a ekonomickou realitou, ne pouze na základě jejich právní formy
- **opatrnost** – jedná se o zapojení jistého stupně obezřetnosti při provádění úsudků, zda aktiva nebo výnosy nebyly nadhodnoceny a závazky nebo náklady nebyly podhodnoceny
- **úplnost** – je nutné zveřejnit všechny informace obsažené v účetní závěrce
- **srovnatelnost** – u této zásady je důležité, aby byla zajištěna srovnatelnost informací se stejným typem informací jiného podniku. Podniky jsou povinny zachycovat své hospodářské operace konzistentně, tak aby byly schopné porovnání v průběhu času.
- **včasnost** – informace je nutné poskytovat v období, v němž byla rozhodnutí provedena. Pokud by došlo ke zpoždění, informace mohou ztratit svou relevanci.
- **rovnováha mezi přínosy a náklady** – touto zásadou se má, namysli pravidlo, podle něhož by přínosy z informace měl převýšit náklady na její získání.

2.4.2 Finanční pozice

Součástí tzv. finanční pozice účetní jednotky jsou vztahy mezi aktivy, závazky a vlastním kapitálem k určitému datu. Tyto prvky jsou zveřejněny prostřednictvím výkazu o finanční pozici, jinak řečeno, rozvahy uvádí Nerudová a kol. (2009).

IFRS pro SME (2009) definuje *aktiva* jako zdroj ovládaný účetní jednotkou, jehož existence je výsledkem událostí, která proběhla v minulosti. Od aktiva se očekává, že přinese v budoucnosti ekonomický prospěch pro účetní jednotku. Tím se má na mysli především, že přispěje k toku peněz nebo peněžních ekvivalentů do účetní jednotky. Mezi českou právní úpravou a standardem je rozdíl v tom, že k aktivu není důležité mít vlastnické právo, ale stačí mít pod kontrolou užitek, který aktivum přináší. Aktivum může mít jak hmotnou, tak nehmotnou formu.

Hýblová (2010) konstatuje, že *závazky* lze definovat jako současnou povinnost účetní jednotky, která vyplývá z minulých skutečností a její splnění představuje odliv peněžních prostředků nebo odliv z ekonomického prospěchu. Závazek může vzniknout 2 způsoby, smluvním ujednáním, nebo na základě mimosmluvního ujednání. To znamená, že neexistuje

smlouva, ale účetní jednotka zveřejní podmínky, za kterých přijme dané povinnosti. Závazek zaniká splacením peněží, poskytnutím služeb, náhradou či výměnou aktiv nebo nahrazením stávajícího závazku jiným závazkem či zřeknutím se závazku věřitelem.

Dle standardu je *vlastní kapitál* definován jako zbytkový podíl na vykázaných aktivech po odečtení závazku. Ve výkazu o finanční pozici je možné vlastní kapitál členit do skupin, aby bylo zajištěno poskytování podrobnějších informací pro uživatele účetní závěrky. Např. v akciové společnosti lze vlastní kapitál rozdělit na vklady akcionářů, nerozdělený zisk nebo ztráta, fondy ze zisku a zisky nebo ztráty zachycované přímo do vlastního kapitálu uvádí Nerudová a kol. (2009).

2.4.3 Výkonnost podniku

Výkonnost podniku je dána vztahem mezi *výnosy* a *náklady* v průběhu účetního období. Dle standardu je možné zveřejnění pomocí jednoho účetního výkazu o komplexním výsledku, nebo dvěma výkazy – výkazu o komplexním výsledku a výsledovkou, uvádí IFRS pro SME (2009).

Výnosy představují ekonomické přínosy podniku. Vedou ke zvýšení základního kapitálu účetní jednotky a to jiným způsobem než je vklad vlastníků. Výnosy zahrnují jak běžné výnosy tak i ostatní „přínosy“. Jak tvrdí Nerudová a kol. (2009, s. 99) běžné výnosy jsou dosahovány z provozní činnosti a jedná se o následující položky:

- *výnosy z prodeje,*
- *výnosy z úroků,*
- *výnosy z poplatků,*
- *výnosy z dividend,*
- *výnosy z nájemného.*

Nerudová a kol. (2009, s. 99) dále definuje ostatní přínosy jako položky, které pro účetní jednotku znamenají zvýšení vlastního kapitálu, které není způsobeno transakcemi s vlastníky. Může se jednat o:

- *zisk spojený s vyřazením dlouhodobých aktiv,*
- *nerealizované přínosy (např. zvýšení účetní hodnoty dlouhodobých aktiv).*

Náklady IFRS pro SME (2009) definuje jako položku, která snižuje ekonomický prospěch v daném účetním období a to formou snížení hodnoty aktiv nebo vlastního kapitálu jiným způsobem než rozdělením vlastníkům, či zvýšením hodnoty závazků. Náklady se dále dle IFRS pro SME (2009, s. 16) člení na:

- ***běžné náklady***, které vznikají z provozní činnosti účetní jednotky, zahrnují například náklady na prodané zboží, mzdy a odpisy. Obvykle mají podobu úbytku nebo spotřeby aktiv jako jsou peníze a peněžní ekvivalenty, zásoby či pozemky, budovy a zařízení,
- ***ztráty*** jsou ostatní položky, které splňují definici nákladů a mohou vznikat během provozní činnosti účetní jednotky. Pokud jsou ztráty vykázány ve výkazu o úplném výsledku (nebo ve výsledovce, pokud je prezentována), obvykle se uvádějí samostatně, protože znalost jejich výše je důležitá pro ekonomická rozhodnutí.

2.4.4 Oceňování aktiv, závazků, výnosů a nákladů

Dvořáková (2011, s. 25) tvrdí: „Oceňování je metodickým prvkem, který zásadně ovlivňuje vypovídací schopnost účetních informací. Účetní systém musí vycházet z toho, že realizace tohoto metodického prvku v praxi je možná – což v podstatě znamená vycházet ze schopnosti peněžní jednotky být měřítkem hodnoty.“

Při prvotním oceňování položky standard definuje proces výběru oceňovací základny a výběr základny, kterou má účetní jednotka použít pro aktiva, závazky, výnosy a náklady. Mezi dva obecné oceňovací základy uvádí Nerudová a kol. (2009, s. 101):

- *historické ceny,*
- *reálná hodnota.*

Historické ceny představují ocenění, které vychází z původních nákladů, které byly vynaloženy při pořízení aktiv. Pokud se jednalo o bezúplatné pořízení aktiv z odhadní částky, kterou by bylo potřeba vynaložit na jejich získání. Závazky se oceňují v částce, kterou bude potřeba podle očekávání vynaložit na úhradu závazku (Dvořáková, 2011).

Reálná hodnota je dle IFRS pro SME (2009) definována jako „částka, za kterou by mohlo být aktivum směřeno nebo závazek vypořádán mezi znalými, ochotnými stranami v nespřízněné transakci.“ Nerudová a kol. (2009) tvrdí, že hodnotu lze určit například podle ceny, která byla pro dané aktivum uplatněna v nedávné transakci, za předpokladu, že nedošlo

k podstatné změně ekonomické situace a od transakce neuplynula dlouhá doba, nebo na základě kótované ceny pro stejné aktivum na trhu.

Nerudová a kol. (2009, s. 102) uvádí, „*problematikou využití konkrétních metodických postupů pro ocenění aktiv v okamžiku jejich pořízení nebo při rozpoznání závazků se zabývají konkrétní části IFRS pro SME, zároveň je v těchto standardech upravena i problematika oceňování aktiv a závazků k rozvahovému dni.*“

2.5 Prezentace účetní závěrky dle SME

Hlavní zásadou, kterou se při sestavování finančních výkazů musí účetní jednotka řídit je zásada věrného zobrazení. Výkazy musí být věrným obrazem výkonnosti a finanční pozice podniku. Aby byla tato podmínka splněna, musí být ve výkazech zachyceny veškeré transakce a skutečnosti, které jsou pro účetní jednotku relevantní (IFRS pro SME, 2009).

Ficbauer J. a Ficbauer D. (2012) tvrdí, že podnik je dále také povinen vykazovat položky na aktuální bázi tzn. ve finančních výkazech k období, s kterým věcně a časově souvisí. Výkazy musí být zpracovány minimálně jednou ročně, ale období může být i kratší. V takovém případě je nutné informovat o důvodu zpracování v kratším termínu a volbě srovnávacích údajů za minulé období. Při zpracování výkazů se dodržují následující kvalitativní charakteristiky, jak uvádí Hýblová (2010):

- **konzistence vykazování** – položky v účetní závěrce se během účetních období vykazují stejně. Pokud by nastala situace, kdy je potřeba provést změnu ve způsobu vykazování je důležité tuto změnu zveřejnit v příloze,
- **srovnatelnost informací** – účetní závěrka musí obsahovat údaje o předchozím období a částky vykázané v účetní závěrce za běžné období,
- **kompenzace** – pokud ji standard přímo nevyžaduje či nepovoluje, není možné kompenzovat aktiva, pasiva, náklady či výnosy,
- **významnost a agregace** – v účetní závěrce jsou významné položky vykazovány samostatně. Významností se mají na mysli situace, kdy by nezveřejnění takové informace mělo vliv na ekonomické rozhodování uživatelů.

Při sestavování finančních výkazů musí vedení zohlednit schopnost jednotky pokračovat ve své činnosti („going concern“, tzv. předpoklad neomezeného trvání podniku). Jednotka musí zvážit všechny dostupné informace a to na minimálně na následujících

12 měsíců od rozvahového dne. Pokud existují důvody k tomu, aby se vedení domnívalo, že může být tato podmínka porušena, musí tuto skutečnost zveřejnit v příloze (Nerudová a kol., 2009).

Kompletní účetní závěrka dle IFRS pro SME (2009, s. 25) musí obsahovat tyto výkazy:

- **výkaz o finanční situaci k datu závěrky,**
- **bud':**
 - *jeden výkaz o úplném výsledku za účetní období, který obsahuje všechny položky výnosů a nákladů vykázaných v období, včetně položek tvořících výsledek (což je mezisoučet ve výkazu o úplném výsledku) a položek ostatního úplného výsledku, nebo*
 - *samostatnou výsledovku a samostatný výkaz o úplném výsledku. Pokud se účetní jednotka rozhodne prezentovat jak výsledovku, tak výkaz o úplném výsledku, začíná výkaz o úplném výsledku výsledkem a pak uvádí položky ostatního úplného výsledku.*
- **výkaz o změnách vlastního kapitálu za účetní období,**
- **výkaz o peněžních tocích za účetní období,**
- *přílohu zahrnující přehled podstatných účetních pravidel a jiné vysvětlující informace.*

Současně je účetní jednotka také povinna v každém výkazu uvést název účetní jednotky, měnu vykazování, datum, ke kterému jsou výkazy sestaveny a období do kterého spadají a také zda se jedná o individuální, nebo o konsolidované výkazy. Součástí přílohy je zveřejnění sídla a právní formy podnikání, země, ve které byla jednotka založena a pokud se liší tak adresu jejího sídla. V neposlední řadě také jaká je hlavní činnost jednotky (IFRS pro SME, 2009).

2.5.1 Výkaz o finanční pozici

Výkaz o finanční pozici neboli rozvaha definuje minimální rozsah položek, které výkaz musí obsahovat. Účetní jednotka samozřejmě může tento rozsah navýšit o položky, pomocí nichž bude finanční pozice srozumitelnější a přehlednější. Formát a pořadí položek v rozvaze nicméně není daný. Do samostatných skupin se člení aktiva a závazky a to na

krátkodobá a dlouhodobá. Výkaz je možné sestavit v horizontálním nebo vertikálním členění.

Krátkodobé aktivum musí splňovat určité charakteristiky. Je drženo za účelem obchodování, bude spotřebováno v rámci normálního výrobního cyklu, spotřeba aktiva musí proběhnout nejpozději do 12-ti měsíců po datu závěrky a jedná se o peníze či peněžní ekvivalenty. Pokud aktivum neodpovídá následujícím charakteristikám, jedná se o aktivum dlouhodobé.

Krátkodobé závazky jsou účetní jednotkou vykázány jako krátkodobé pokud jsou drženy za účelem obchodování, jejich vyrovnaní se očekává během normálního výrobního cyklu, úhrada závazků se předpokládá do 12- ti měsíců po datu účetní závěrky a pokud účetní jednotka nemá právo odložit vypořádání závazku nejméně na 12 měsíců po datu účetní závěrky. Závazky, které tyto kritéria nesplňují, se vykazují jako dlouhodobé. Dále jsou zveřejněny podrobnosti o zveřejňování informací ke strukturám zásob, pohybům vlastního kapitálu a zaměstnaneckým benefitům. V případě kdy není možné zveřejnit některé z údajů ve výkazu, musí být tyto údaje zahrnuty v příloze (Nerudová a kol., 2009).

2.5.2 Výkaz o komplexním výsledku hospodaření

Dle mezinárodního účetního standardu lze použít dva přístupy při vykazování a to pomocí jednoho či dvou výkazů.

Při aplikaci jednoho výkazu a to sice výkazu o komplexním výsledku se zahrnují všechny operace, které jsou zachyceny výsledkově a jsou součástí výsledovky a také operace, které jsou zachyceny rozvahově a mají vliv na výši vlastního kapitálu. Výjimku tvoří operace s vlastníky, ty jsou součástí výkazu o změnách vlastního kapitálu. Případné opravy chyb se musí zpětně prezentovat za všechna období, ke kterým náleží.

Výkaz musí dle IFRS pro SME (2009, s. 32) obsahovat minimálně tyto informace:

- a) *výnosy z hlavní činnosti,*
- b) *finanční náklady,*
- c) *podíl na zisku nebo ztrátě z investic do přidružených společností a společných podniků vykázané ekvivalenční metodou,*
- d) *daňové náklady s výjimkou daně související s položkami e), g), h),*
- e) *souhrnnou částku obsahující:*
 - *zisk nebo ztrátu z ukončených činností po zdanění a*

- *zisk nebo ztrátu po zdanění vykázané v důsledku ocenění reálnou hodnotou sníženou o náklady spojené s prodejem nebo z vyřazení čistých aktiv tvořících ukončené činnosti*
- f) *výsledek (pokud účetní jednotka nemá žádnou položku ostatního úplného výsledku, pak se nemusí tento řádek vykazovat),*
- g) *každou z položek ostatního úplného výsledku v klasifikaci dle druhů (mimo částek v h)),*
- h) *podíl na ostatním úplném výsledku přidružených společností a společných podniků, o kterých se účtuje ekvivalenční metodou,*
- i) *úplný výsledek celkem (pokud účetní jednotka nemá žádnou položku ostatního úplného výsledku, pak může tento řádek označit i jinak, např. výsledek).*

Za předpokladu, že se účetní jednotka rozhodne pro druhou variantu, a to sice zpracovávat dva samostatné výkazy, výsledovka musí obsahovat minimálně položky a) až f), a výkaz o úplném výsledku položky g) až i).

2.5.3 Výkaz o změnách vlastního kapitálu

Součástí tohoto výkazu jsou položky výnosů a nákladů vykázané v ostatním úplném výsledku za období, výsledek účetní jednotky za účetní období, dopady změn v účetním pravidle. Dále opravy chyb vykázané v daném období, a částky investic od vlastníků, dividendy a ostatní rozdělení vlastníkům během období. Obsahem výkazu o změnách vlastního kapitálu jsou:

- úplný výsledek celkem za období,
- dopady retrospektivní aplikace či přepočtu pro každou položku vlastního kapitálu,
- srovnání účetní hodnoty na počátku a na konci období pro každou položku vlastního kapitálu, samostatně se uvedou změny, které vyplývají dle IFRS pro SME (2009, s. 32) z:
 - a) *výsledku,*
 - b) *každé položky ostatního úplného výsledku,*
 - c) *částek investic od vlastníků, dividend nebo jiných výplat vlastníkům, (samostatně se evidují emise akcií, transakce s vlastními akciemi, dividendy a jiné výplaty vlastníkům a změny ve vlastnických podílech v dceřiných společnostech, které nevedou ke ztrátě ovládaní).*

2.5.4 Výkaz o výsledku a nerozdělených ziscích

Dle IFRS pro SME (2009) výkaz obsahuje výsledek účetní jednotky a změny v nerozdělených ziscích za účetní období. Je zde definována možnost účetní jednotky předložit místo výkazu o úplném výsledku a výkazu o změnách vlastního kapitálu pouze výkaz o výsledku a nerozdělených ziscích. Tato varianta je ovšem možná pouze za předpokladu, že jediné změny ve vlastním kapitálu, kdy je účetní závěrka předkládána jsou výsledek, opravy chyb minulých období, platba dividend a změny v účetním pravidle. Účetní jednotka ve výkazu o výsledku a nerozdělených ziscích uvádí dle IFRS pro SME (2009, s. 35), tyto položky:

- *nerozdělené zisky na počátku účetního období,*
- *dividendy vyhlášené a vyplacené nebo splatné v průběhu období,*
- *přepočtené nerozdělených zisků v důsledku oprav chyb minulých období,*
- *přepočtené nerozdělených zisků v důsledku změn v účetním pravidle,*
- *nerozdělené zisky na konci účetního období.*

2.5.5 Výkaz zadržených zisků

Nerudová a kol. (2009) tvrdí, že na rozdíl od plných standardů je v IFRS pro SME možnost částečné redukce počtu finančních výkazů, které musí být zveřejňovány. Tato varianta je přípustná zejména v případě, kdy IFRS pro SME umožňuje jednotkám zveřejnit výkaz zadržených zisků místo výkazu o komplexním výsledku a výkazu o změnách ve vlastním kapitálu. Změnu lze provést, pokud jedinými změnami ve vlastním kapitálu v průběhu období, jsou změny z titulu zisku nebo ztráty, transakcí s vlastníky a úprav vlastního kapitálu z titulu oprav chyb minulých období a změn účetních pravidel. Nerudová a kol. (2009, s. 116) uvádí, že účetní jednotka prezentuje vedle údajů zveřejňovaných ve výsledovce tyto položky:

- *zadržené zisky na začátku období,*
- *dividendy přiznané,*
- *změny z titulu opravy chyb minulých období,*
- *změny z titulu změny účetních pravidel,*
- *zadržené zisky na konci období.*

2.5.6 Výkaz o peněžních tocích

Výkaz peněžních toků vysvětluje příčiny změn ve výši peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů. IFRS pro SME požadují, aby podnik prezentoval informace o peněžních tocích, které se uskutečnily během období, za které se sestavuje účetní závěrka. Pomocí výkazu mohou uživatelé získat přehled o zdrojích peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů, informace o jejich užití a informace z jakých zdrojů byla financována činnost podniku (Nerudová a kol., 2009).

Hlavním cílem výkazu je podání zprávy o stavu peněžních toků za účetní období rozdělených na oblasti provozní činnosti, investování a financování.

Provozní činnost je hlavní činnost účetní jednotky, při které vznikají výnosy. Mezi příklady peněžních toků patří peněžní příjmy z prodeje zboží a poskytování služeb, peněžní platby zaměstnancům, peněžní platby dodavatelům za služby a zboží, nebo peněžní příjmy a platby z investic, půjček aj. Peněžní toky z finanční činnosti se vykazují samostatně, protože se jedná o změny, které mají vliv na změny složení vlastního kapitálu a jeho velikosti. Typickým příkladem takových položek jsou příjmy z vydaných akcií, úhrady akcionářům podniku za pořízení akcií či výdaje z vydaných dluhopisů.

Investování je definováno jako pořizování a vyřazování dlouhodobých aktiv a ostatních investic, které nejsou součástí peněžních ekvivalentů. Jako příklady lze uvést peněžní platby za nákup pozemků, budov a zařízení, nehmotných aktiv, dlouhodobých aktiv, za nákup kapitálových nástrojů, nebo peněžní příjmy z prodeje podílů ve společných podnicích či ze splátek záloh a půjček poskytnutých jiným stranám (IFRS pro SME, 2009).

Financování jsou činnosti, které vyplývají ze změny velikosti a složení vlastního kapitálu a výpůjček společnosti. Pro předvídání peněžních toků spojených s úhradou nároků, které účetní jednotce poskytují zdroje financování její činnosti je důležité samostatné zveřejnění peněžních toků z financování. Do peněžních toků z finanční činnosti patří mj. peněžní příjmy z emitovaných akcií, peněžní úhrady vlastníkům za nabytí nebo zpětný odkup akcií účetní jednotky nebo peněžní splátky vypůjčených částek (Nerudová a kol., 2009).

Peněžní toky z provozní činnosti může účetní jednotka vykazovat přímou nebo nepřímou metodou. U metody přímé se peněžní toky z provozní činnosti vykazují pomocí zveřejnění informací o hlavních skupinách hrubých peněžních příjmů a hrubých peněžních

výdajů. Informace účetní jednotka může získat hlavně z účetních záznamů. Nepřímá metoda vychází z čistého peněžního toku z provozní činnosti, který se určí úpravou o vliv, jako jsou například odpisy, odložená daň či rezervy. Peněžní toky z investování a financování účetní jednotka vykazuje odděleně. Jsou rozděleny na hrubé peněžní příjmy a hrubé peněžní výdaje (IFRS pro SME, 2009).

2.5.7 Příloha k účetní závěrce

Příloha je nezbytnou součástí účetní závěrky a měla by poskytovat informace, které nejsou obsaženy v jiných výkazech. Je velmi rozsáhlá a podrobná, ale pro zachování věrného zobrazení velmi důležitá. Mezi charakteristiky, které musí splňovat dle IFRS pro SME (2009) náleží:

- *poskytování informací o základních principech při sestavování účetních výkazů a konkrétních použitých účetních pravidlech,*
- *zveřejňování informací, které jsou požadované standardem,*
- *poskytování informací, které jsou relevantní pro pochopení výkazů.*

Účetní jednotka také zveřejňuje významné účetní pravidla, jako jsou oceňovací základy použité při sestavování účetní závěrky a jiná významná účetní pravidla tak aby byla závěrka snadno pochopitelná. V příloze účetní jednotka zveřejňuje informace o klíčových předpokladech vztahujících se k budoucnosti a o dalších klíčových zdrojích nejistoty v odhadech k rozvahovému dni, u kterých existuje vysoké riziko, že způsobí významné úpravy vykazovaných částek aktiv a závazků (Nerudová a kol., 2009).

3 Komparace České účetní legislativy s IFRS pro SME

Cílem této kapitoly je vymezit rozdíly mezi českou účetní legislativou (dále jen ČÚL) a IFRS pro SME ve vybraných oblastech. Bližší pozornost je věnována ČÚL a jednotlivým částem zákona o účetnictví. Komparace je provedena na oblastech leasingu, investic do nemovitostí, pozemků, budov a zařízení, zásob, nehmotných aktiv, rezerv a základních finančních závazků.

3.1 Česká účetní legislativa

Základní normou českého účetního systému je zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví v aktuálním znění na který navazují vyhlášky k tomuto zákonu, které jsou určeny pro podnikatele, kteří účtují v soustavě podvojného účetnictví. Dále také pro banky, pojišťovny, zdravotní pojišťovny, územní samosprávné celky, státní fondy, příspěvkové organizace či organizační složky státu. Nejvíce využívanou vyhláškou je vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví pro účetní jednotky, které jsou podnikateli, kteří účtují v soustavě podvojného účetnictví.

Zákon o účetnictví je rozdělen do 7 částí. Část jedna definuje, na které konkrétní účetní jednotky se zákon vztahuje. Je zde popsán předmět účetnictví, počátek a konec vedení účetnictví a další povinnosti účetních jednotek. Součástí první části jsou tyto účetní zásady⁴:

- **zásada věrného a poctivého zobrazení** – zaznamenává pohyb a stav majetku, přírůstky, úbytky a hospodářský výsledek,
- **zásada účetní jednotky** – vymezuje ekonomický celek, za který je vedeno účetnictví,
- **zásada nepřetržitého trvání účetní jednotky** – předpokládá se, že účetní jednotka bude v budoucnu pokračovat ve své činnosti a že nedojde k jejímu zrušení, rozdělení či sloučení,
- **oceňování v historických cenách** – majetek je oceňován v cenách z období, ve kterém byl pořízen,

⁴ BUSINESS CENTER. *Zákon o účetnictví* [online]. Business Center [15. 12. 2014]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto/>

- **zásada konzistentnosti mezi účetními obdobími** – jednotlivé účetní závěrky, metody odpisování a oceňování na sebe navazují, aby byla zajištěna srovnatelnost finančních ukazatelů,
- **zásada vymezení okamžiku realizace** – určuje okamžik, kdy dojde k zaúčtování pohledávky, inkasa, dodávky apod.
- **zásada opatrnosti** – realizuje se tvorbou rezerv a opravných položek, musí být zohledněny předpokládané a očekávané ztráty rizika a znehodnocení majetku,
- **zákaz vzájemného zúčtování (kompenzace)** – nesmí se kompenzovat účty nákladů a výnosů, aktiv a pasiv či závazků a pohledávek,
- **věcná zásada** - výkazy jsou sestavovány na základě významných informací z pohledu uživatele,
- **přednost obsahu před formou** – prvořadý je obsah, forma je důležitá, ale druhořadá,
- **aktuální princip** – účetní případy jsou účtovány do období, s nímž věcně a časově souvisí.⁵

Druhá část zákona o účetnictví se zabývá rozsahem účetnictví, strukturou účetních dokladů a zápisů. Dále charakterizuje účetní knihy, směrnou účtovou osnovu, účtový rozvrh a také otevírání a uzavírání účetních knih. V třetí části se řeší popis účetní závěrky. Je zde řešena problematika rozvahového dne a také definice, ve kterých případech se vyžaduje použití mezinárodních účetních standardů pro účtování a sestavení účetních závěrky, povinnost ověření účetní závěrky auditorem a sestavení výroční zprávy pro vybrané účetní jednotky a způsoby, kterými se účetní závěrka zveřejňuje. Čtvrtá část zákona se zaměřuje na způsoby oceňování a řeší okamžik ocenění majetku a závazků. Součástí této části je výčet položek a jejich jednotlivý způsob ocenění v okamžiku uskutečnění účetního případu. Část pátá je věnována inventarizaci majetku a závazků, při které účetní jednotka zjišťuje skutečné stavy majetku a závazků a zaznamenávají je v inventurních soupisech. Stavy se zjišťují buď fyzickou, nebo dokladovou inventurou. Šestá část se zabývá povinnostmi účetních jednotek

⁵ ALFA ÚČETNÍ. *Účetní zásady*. [online]. Alfa účetní [15. 12. 2014]. Dostupné z: <http://www.alfaucetni.cz/poradna/ucetni-zasady>

uschovávat účetní záznamy po danou určenou dobu. Poslední část se věnuje popisu, průkaznosti a opravám účetních záznamů, výčtem správních deliktů a stanovením pokut.⁶

3.2 Rozdíly mezi ČÚL a IFRS pro SME

V této kapitole bude řešena problematika rozdílů mezi ČÚL a IFRS pro SME ve vybraných oblastech. Rozdíly budou následně prezentovány v praktické části na konkrétních příkladech vybrané obchodní společnosti.

3.2.1 Leasingy

V rámci IFRS pro SME (2009) jsou leasingy definovány v oddíle 20, a to konkrétně pro problematiku finančních a operativních leasingů, jak z pohledu nájemce, tak pronajímatele. Z pohledu ČÚL je o obou typech leasingu účtováno stejně, ale dle standardu pro SME se jednotlivé typy leasingu rozlišují. U finančního leasingu je předmět leasingu vykazován v rozvaze nájemce, který ho po dobu jeho životnosti odpisuje. Pronajímatel vykazuje pohledávku za nájemcem, která se postupně snižuje v závislosti na příchozích splátkách. Dle standardu jsou v případě finančního leasingu veškerá rizika a odměny převedeny na nájemce a to bez ohledu na to, zda dojde či nedojde k převodu vlastnických práv. U operativního leasingu se předmět leasingu vykazuje v rozvaze pronajímatele, který jej zároveň odpisuje. Nájemce v tomto případě pouze účtuje o jednotlivých splátkách, které jsou jako náklady rovnoměrně vykazovány po dobu leasingu. Z pohledu standardu je operativním leasingem leasing, u něhož nedochází k převodu rizik a odměn s ním spojeným. Rizikem se mají na mysli ztráty zapříčiněné technologickým zastaráváním nebo například nevyužití výrobní kapacity.⁷

Rozhodnutí zda se jedná o leasing finanční nebo operativní dle IFRS pro SME závisí převážně na podstatě transakce, než na formě smlouvy. Leasing je klasifikován jako finanční dle Pasekové (2012, s. 56) v těchto situacích:

⁶ BUSINESS CENTER. *Zákon o účetnictví*. [online]. Business Center [15. 12. 2014]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto>

⁷ PricewaterhouseCoopers. *Kapesní průvodce IFRS a rozdíly proti českému účetnictví 2012* [online]. IFRS a české účetní předpisy [15. 12. 2014]. Dostupné z: http://www.pwc.com/cs_CZ/cz/ucetnictvi/ifrs-publikace/ifrs-a-cz-gaap-podobnosti-rozdily.pdf

- *leasing převádí vlastnictví aktiva na nájemce na konci doby leasingu,*
- *nájemce má opci na nákup aktiva za cenu, o níž předpokládá, že bude podstatně nižší než reálná hodnota k datu možného využití opce, a na počátku leasingu je dostatečně jisté, že opce bude využita,*
- *doba leasingu je podstatnou částí doby ekonomické životnosti aktiva, i když vlastnictví není převedeno,*
- *na počátku leasingu je současná hodnota minimálních leasingových plateb rovná nebo větší než reálná hodnota pronajátého aktiva,*
- *pronajatá aktiva jsou tak specifické povahy, že je může využívat pouze nájemce bez provedení větších úprav.*

Finanční leasing u nájemce

Nájemce vykazuje aktivum a závazek ve výkazu o finanční situaci, v částkách rovnajících se reálné hodnotě najatého majetku. Pokud je částka současné hodnoty minimálních leasingových plateb stanovené na počátku leasingu nižší než reálná hodnota, vykazuje se částka nižší. K částce vykázané jako aktivum se přičítají veškeré přímé náklady nájemce. Jedná se o přírůstkové náklady přímo se vztahující k jednání a uzavření leasingové smlouvy.

Finanční leasing u pronajímatele

Prvotní oceňování a vykazování je dle IFRS pro SME (2009, s. 114) definováno následovně: „*Pronajímatel vykáže aktivum držené v rámci finančního leasingu ve svém výkazu o finanční situaci jako pohledávku v částce, která se rovná čisté investici do leasingu. Čistá investice do leasingu je hrubá investice do leasingu u pronajímatele diskontovaná implicitní úrokovou mírou leasingu. Hrubá investice do leasingu je součet:*

- *minimálních leasingových plateb, které nájemce získá v rámci finančního leasingu,*
- *nezaručené zbytkové hodnoty připadající pronajímateli. “*

Pronajímatel vykazuje finanční leasing takovým způsobem, který odráží konstantní míru návratnosti čisté investice do leasingu. Leasingové platby se účtují proti hrubé investici do leasingu tak, aby snížily jak jistinu, tak nerealizovaný úrokový výnos.

Nerudová a kol. (2009, s. 152) konstatuje: „V případě operativního leasingu, tedy každého leasingu, který nesplňuje kritéria pro klasifikaci jako finanční leasing, vykazují aktivum, které je předmětem pronájmu, ve svých aktivech pronajímatelé, a to podle povahy daného aktiva. Výnosy z operativního pronájmu (s výjimkou výnosů ze služeb, jako jsou pojištění nebo údržba) jsou vykázány ve výsledovce pronajímatele rovnoměrně, po dobu leasingové smlouvy, pokud však neexistuje jiná metoda, která by skutečnost zobrazovala věrněji (např. v případě, kdy sjednané splátky meziročně rostou z důvodu rostoucí inflace).“

Operativní leasing u nájemce

U operativního leasingu je účtování na rozdíl od finančního leasingu snazší. Nájemce vykazuje leasingové splátky jako náklad na lineární bázi, v rozvaze dané aktivum najaté prostřednictvím leasingu nevykazuje.

Operativní leasing u pronajímatele

Pronajímatel aktiva vykazuje postupné leasingové splátky ve výsledku jako výnosy a aktivum ve svém výkazu o finanční situaci. Aktivum je odpisováno stejným způsobem jako ostatní podobná aktiva.

ČÚL

Z pohledu ČÚL není leasing přesně upraven a je chápán jako nájemní smlouva. Finančním leasingem se má, namysli leasing, u kterého je součástí předkupní právo k pronajatému aktivu. Finanční leasing je obvykle upraven pomocí smlouvy o koupi najaté věci. Tato smlouva bývá součástí nájemní smlouvy. Leasingy, které nesplňují výše uvedené charakteristiky, spadají do oblasti operativních leasingů. Odlišnosti jsou patrné také v účetních předpisech, kde dle ČÚL není rozlišován rozdíl mezi leasingem finančním a operativním.

Rozdíl mezi ČÚL a IFRS pro SME je už v samotné klasifikaci leasingu. Dle ČÚL eviduje předmět finančního leasingu v aktivech pronajímatel. Nájemce postupně vykazuje náklady, které jsou spojeny se splátkami. Podle IFRS pro SME nájemce předmět finančního leasingu aktivuje a odpisuje a pronajímatel vede v účetnictví pohledávku. Operativní leasing

se v obou systémech účtuje stejným způsobem. Z výše uvedeného vyplývá, že v českém účetnictví se upřednostňuje právní forma před formou ekonomickou.⁸

3.2.2 Investice do nemovitostí

Dle Pasekové (2012, s. 65) jsou „*investice do nemovitostí upraveny oddílem 16 uvedeného standardu. Investice do nemovitostí je majetek (pozemek nebo budova), který je v držení vlastníka nebo nájemce v rámci finančního leasingu z důvodu příjmů z nájemného nebo kapitálového zhodnocení nebo z obou důvodů, spíše než pro použití ve výrobě nebo při dodávkách zboží či služeb, nebo pro administrativní účely, nebo prodej v rámci běžného podnikání.*“

Jako příklady investic do nemovitostí lze dle Nerudové a kol. (2009, s. 131) uvést následující příklady:

- *pozemky držené za účelem kapitálového zhodnocení,*
- *pozemek držný k neurčitému účelu v budoucnu,*
- *budova vlastněná účetní jednotkou a pronajímaná na základě operativního pronájmu,*
- *neobsazená budova držaná za účelem pronájmu.*

Za investice do nemovitostí nelze považovat:

- *nemovitost určenou k prodeji v rámci běžné činnosti nebo ve výstavbě či rekonstrukci, kterou účetní jednotka zamýšlí následně prodat,*
- *nemovitost stavěnou nebo rekonstruovanou na zakázku,*
- *vlastníkem užívanou nemovitost,*
- *nemovitost v období výstavby, která je zamýšlena jako budoucí investice do nemovitostí,*

⁸ PricewaterhouseCoopers. *Kapesní průvodce IFRS a rozdíly proti českému účetnictví 2012*. [online]. IFRS a české účetní předpisy [15. 12. 2014]. Dostupné z: http://www.pwc.com/cs_CZ/cz/ucetnictvi/ifrs-publikace/ifrs-a-cz-gaap-podobnosti-rozdily.pdf

- *nemovitost, která je pronajata jiné účetní jednotce na základě finančního pronájmu.*

Oceňování

Pro investice do nemovitostí se používá ocenění na bázi pořizovacích nákladů, a to jak pro investici pořízenou, tak vytvořenou vlastní činností. Náklady na pořízenou investici zahrnují pořizovací cenu a přímo přiřaditelné náklady. Investice vytvořená vlastní činností bude oceněna původní pořizovací cenou až do doby, kdy její reálná hodnota bude spolehlivě měřitelná, pokud účetní jednotka používá model reálné ceny.

Podnik může zvolit pro oceňování všech investic do nemovitostí metodu reálné hodnoty nebo metodu pořizovací ceny. Pokud je použita metoda reálné hodnoty, zisk nebo ztráta ze změny v reálné hodnotě se účtují do výsledovky v období, ve kterém vzniknou, a účetní zůstatková hodnota se neodpisuje.⁹

ČÚL

Srovnání obou účetních systémů je vzhledem k neznalosti pojmu investice do nemovitostí ČÚL nemožné. Veškerá aktiva spadající dle IFRS pro SME do investic do nemovitostí jsou v ČÚL oceňována a účtována jako dlouhodobý hmotný majetek.

3.2.3 Pozemky, budovy a zařízení

Pozemky, budovy a zařízení jsou upraveny v oddílu č. 17 standardu pro SME. Paseková (2012, s. 48) tvrdí, že pozemky, budovy a zařízení jsou hmotná aktiva:

- *kteř jsou držena pro použití ve výrobě nebo poskytování zboží nebo služeb, pro pronájem nebo z administrativních důvodů a*
- *u kterých se očekává využití po více než jedno účetní období.*

Dle SME pro IFRS (2009, s. 92) se mezi pozemky, budovy a zařízení nedají považovat:

- *biologická aktiva spojená se zemědělskou činností, nebo*

⁹PricewaterhouseCoopers. *Kapesní průvodce IFRS a rozdíly proti českému účetnictví 2012*. [online]. IFRS a české účetní předpisy [15. 12. 2014]. Dostupné z: http://www.pwc.com/cs_CZ/cz/ucetnictvi/ifrs-publikace/ifrs-a-cz-gaap-podobnosti-rozdily.pdf s 49-50

- *práva k těžbě nerostů a k využívání nerostných zdrojů, jako například ropy, zemního plynu a podobných neobnovitelných zdrojů.*

Část 17 – Pozemky, budovy a zařízení se zabývá dle IFRS pro SME (2009) uznáním ve výkazu o finanční pozici a definuje jednotlivé způsoby odpisování a oceňování. Vykazují se pouze za předpokladu, že je spolehlivě určitelná jejich pořizovací cena a dá se očekávat přítok ekonomických prospěchů účetní jednotce. Součástí těchto hmotných aktiv jsou také významné kontroly pozemků, budov a zařízení a to bez ohledu na to zda dochází k výměně části dané položky. Hodnota každé kontroly zvyšuje hodnotu daného aktiva a odpisuje se do doby realizace další kontroly. Paseková (2012, s. 48) tvrdí, že „*samostatně se uznávají i významné náhradní díly, jejichž doba životnosti přesahuje 1 rok.*“ U těchto významných náhradních dílů je možnost rozdělit položku daného aktiva na více součástí s rozdílnou dobou použitelnosti. V takovém případě je vhodné účtovat o každé položce odděleně a pro odpisy použít tzv. komponentní odpisování. Jako příklad lze uvést budovu, která se rozdělí dle doby použitelnosti na střechu, výtah, okna a ostatní části budovy. Pro jednotlivé komponenty je možné použít rozdílné metody odpisování (Nerudová a kol., 2009).

Oceňování

Nerudová a kol. (2009, s. 135) uvádí: „*Při pořízení se pozemky, budovy a zařízení oceňují pořizovacími náklady (cenou). Jedná se o cenu pořízení zvýšenou o vedlejší náklady spojené s pořízením (clo, doprava, nevratné daně a ostatní přímo přiřaditelné náklady, snížené o případné obchodní slevy).*“ Součástí pořizovací ceny jsou dle Pasekové (2012, s. 48):

- *kupní cena, včetně poplatků, dovozních cel a nevratných daní, po odečtení obchodních slev a rabatů*
- *veškeré přímo přiřaditelné náklady nutné k uvedení aktiva do příslušného místa a stavu jako např.:*
 - *náklady na přípravu místa,*
 - *doprava a manipulace,*
 - *instalace a montáž,*

- *odhad nákladů spojených s demontáží a odstraněním majetku a obnovou místa, na kterém se nachází.*

Pozemky, budovy a zařízení se vykazují v průběhu životnosti v pořizovací ceně snížené o oprávky a kumulované ztráty ze snížení hodnoty aktiv. Náklady spojené s pravidelným opotřebením položky zachycuje účetní jednotka výsledkově do období, kdy dané náklady vznikly (Nerudová a kol., 2009).

ČÚL

ČÚL upravuje oblast pozemků, budov a zařízení v zákoně o účetnictví (oceňování), ve vyhlášce 500/2002 Sb. (vymezení položek dlouhodobého majetku) a ve standardu 013 – Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek (účetování).

Rozdíly mezi ČÚL a IFRS pro SME jsou v celé řadě oblastí. V kategorii odpisů jsou oba systémy srovnatelné na základě možnosti odpisovat na výkonové a časové bázi. Zásadní rozdíl nastává v kategorii komponentního odpisování. ČÚL tento druh odpisování umožňuje, kdežto dle IFRS pro SME je účetní jednotka pro určitá aktiva tento způsob odpisování aplikovat povinně. Odlišnosti jsou také v zařazení jednotlivých položek do kategorií. Významné náhradní díly a pomocná zařízení jsou dle IFRS pro SME vykazovány v pozemcích, budovách a zařízeních. Dle ČÚL jsou tyto položky vykazovány v zásobách. V oblasti výpůjčních nákladů souvisejících s pořízením majetku je rozdíl v účetování, kde v ČÚL mohou být výpůjční náklady součástí pořizovací ceny majetku, ale IFRS pro SME tato varianta není, protože se výpůjční náklady nikdy neaktivují.

3.2.4 Nehmotná aktiva jiná než goodwill

Účetování veškerého nehmotného majetku jiného než goodwill je definováno v oddílu číslo 18. Oblastí goodwillu se zabývá samostatný oddíl 19 – *Podnikové kombinace a goodwill*. Ficbauer J. a Ficbauer D. (2012) definují nehmotné aktivum jako identifikované nepeněžní aktivum postrádající fyzickou podstatu. Je samostatné, schopné oddělení či rozdělení za účelem samostatného prodeje, licencování, nájmu, převedení, směny a je založeno na smluvním využití legálních práv. Dle IFRS pro SME (2009) se za nehmotná aktiva nedají považovat finanční aktiva, nebo práva k těžbě nerostů a k využívání nerostných zdrojů mezi které patří ropa, zemní plyn a obdobné neobnovitelné zdroje.

Dle Nerudové a kol. (2009, s. 139 – 140), účetní jednotka uzná nehmotné aktivum pouze tehdy, pokud:

- *je pravděpodobné, že očekávané budoucí ekonomické užítky, které jsou přiřaditelné k aktivu, poplynou do podniku,*
- *náklady na pořízení nebo hodnotu aktiva lze spolehlivě měřit,*
- *aktiva nevznikla z výdajů vynaložených interně na nehmotné položky.*

IFRS pro SME (2009) tvrdí, že pomocí rozumných a zdůvodnitelných předpokladů o podmínkách, které budou po celou dobu životnosti aktiva existovat a které představují nejlepší odhad ekonomických podmínek provedených managementem, posoudí účetní jednotka pravděpodobnost očekávaných budoucích ekonomických užitků. Nehmotná aktiva jsou považována za aktiva s konečnou životností. Za předpokladu, že účetní jednotka není schopna spolehlivě odhadnout dobu životnosti, stanoví se tato doba na 10 let. V oblasti odpisování se u nehmotných aktiv se obvykle používá lineární metoda. IFRS pro SME (2009, s. 101) definuje dobu amortizace následovně. „*Účetní jednotka rozvrhne odpisovou základnu nehmotného majetku na systematickém základě po dobu jeho životnosti. Částka amortizace je v každém období vykázána jako náklad, s výjimkou situace, kdy jiný oddíl tohoto standardu požaduje, aby se tyto náklady vykázaly jako součást pořizovací ceny určitého aktiva, jako například zásob nebo pozemků, budov a zařízení.*“ V okamžiku, kdy je aktivum způsobilé k užívání se začne odpisovat. Odpisování se ukončí v okamžiku, kdy je aktivum odúčtováno (Paseková, 2012).

Oceňování

Aktivum je při pořízení oceňováno celkovými náklady na pořízení, které zahrnují kromě kupní ceny také dovozní cla, nevratné daně a odečtené obchodní slevy, rabaty a veškeré náklady přímo přiřaditelné k přípravě aktiva pro jeho zamýšlené užití. (Paseková, 2012) Hodnota nehmotného aktiva je v dalších letech určena pořizovací cenou sníženou o oprávky a ztráty ze snížení hodnoty.

ČÚL

V ČÚL je upravena oblast nehmotného majetku v zákoně o účetnictví, ve vyhlášce 500/2002 Sb., a ve standardu 013 – Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek. Dle ČÚL se nehmotná aktiva oceňují pořizovací cenou. Pokud byla vytvořena ve vlastní režii tak

vlastními náklady. Všechna nehmotná aktiva se stejně jako v IFRS pro SME odpisují a například audiovizuální díla či software a nehmotné výsledky výzkumu a vývoje mají přesně danou dobu odpisování.

Oblast nehmotných aktiv je v obou účetních systémech velmi podobná. Rozdíl je u nehmotných aktiv, která účetní jednotka vytvořila vlastní činností. ČÚL vykazuje tato aktiva v rozvaze, na rozdíl od IFRS pro SME, který je účtuje jako náklady. Jako příklady lze uvést položky zřizovacích výdajů nebo nákladů na výzkum a vývoj.

3.2.5 Zásoby

Problematika zásob je obsažena v oddíle 13 IFRS pro SME. Dle Krupové (2009, s. 204) jsou zásoby definovány jako aktiva:

- *držená za účelem prodeje v běžném podnikání,*
- *v průběhu výroby za účelem prodeje, nebo*
- *ve formě materiálu nebo dodávek, která budou spotřebována ve výrobě nebo při poskytování služeb.*

Dle IFRS pro SME (2009, s. 76) se oddíl 13 vztahuje na všechny zásoby s výjimkou:

- *nedokončené výroby vyplývající z dlouhodobých zakázek, včetně přímo souvisejících smluv o službách,*
- *finančních nástrojů,*
- *biologických aktiv vztahujících se k zemědělské činnosti a zemědělské produkce v okamžiku sklizně.*

Oceňování

Hýblová (2010) tvrdí, že zásoby jsou oceňovány v nižší hodnotě z pořizovací ceny a ceny prodejní, která je snížena o náklady na prodej. Součástí pořizovací ceny jsou náklady na nákup, přeměnu a ostatní náklady. Náklady na nákup představují cenu pořízení, cla, nevratné daně, přepravné, manipulační a ostatní náklady přímo přiřaditelné k pořizovaným zásobám. Od nákladů na nákup se stejně jako v případě nehmotného či hmotného majetku odečítají obchodní slevy, rabaty a jiné obdobné položky.

U zásob, které nejsou běžně zaměnitelné, se pořizovací cena určí pomocí jejich individuální pořizovací ceny. Pořizovací cena ostatních zásob se ocení pomocí metody první do skladu, první ze skladu (First In - First Out, FIFO), nebo pomocí metody vážené průměrné pořizovací ceny. Metodu poslední do skladu, první ze skladu (Last In - First Out, LIFO) standard neumožňuje. Pro všechny zásoby, které mají podobnou povahu a využití, musí účetní jednotka používat stejné nákladové vzorce (IFRS pro SME, 2009).

ČÚL

Zásoby jsou v ČÚL upraveny zákonem o účetnictví, vyhláškou 500/2000 Sb., a ve standardu 015 – zásoby. Na rozdíl od IFRS pro SME se v ČÚL zásoby oceňují buď pořizovací cenou, nebo reprodukční pořizovací cenou. Součástí pořizovací ceny jsou v obou systémech kupní cena včetně nákladů, které s nákupem přímo souvisí, jako je například clo. V případě dočasného snížení hodnoty zásob se dle ČÚL tato situace vyjádří pomocí opravné položky, za předpokladu trvalého snížení hodnoty jako manko. Pokud se hodnota některé z položek zásob sníží, dle IFRS pro SME musí účetní jednotka tyto položky ocenit prodejní cenou sníženou o náklady na dokončení a prodej a vykázat ztrátu ze snížení hodnoty. O zásobách se účtuje dle IFRS pro SME i ČÚL stejně, výjimku tvoří oblast tzv. významných náhradních dílů. Ty se vykazují v ČÚL jako zásoby, ale dle IFRS pro SME v pozemcích, budovách a zařízeních.

3.2.6 Rezervy, podmíněná aktiva a podmíněné závazky

Problematika rezerv, podmíněných aktiv a podmíněných závazků je obsažena v oddílu 21 standardu pro SME. Dle IFRS pro SME (2009) se tento oddíl vztahuje na veškeré rezervy, podmíněné závazky a podmíněná aktiva kromě rezerv, které upravují jiné oddíly standardu. Jedná se o rezervy, které se vztahují k:

- leasingům,
- stavebním smlouvám,
- závazkům z titulu zaměstnaneckých požitků,
- dani ze zisku.

Nerudová a kol. (2009, s. 158 - 159) tvrdí, že „*rezerva není v této části standardu chápána ve významu snížení hodnoty aktiv, neboť se jedná spíše o změnu v ocenění aktiv než o splnění kritérií pro rozpoznání závazku.*“ *Rezerva se tedy podle IFRS pro SME vykáže pokud:*

- *společnost má současný smluvní nebo mimosmluvní závazek, který je důsledkem minulých událostí a splňuje charakter závazku vymezeného v koncepčním rámci,*
- *přitom je pravděpodobné, že k vypořádání závazku bude nezbytný odtok prostředků přinášejících ekonomický prospěch společnosti (například u reklamací je pravděpodobnost, že dojde k odtoku peněžních prostředků významná – vzhledem k celkovému objemu uskutečněných prodejů, přičemž tato skupina závazků se posuzuje jako celek),*
- *částka může být spolehlivě odhadnuta (lze použít odhad, pokud nelze rezervu spolehlivě ocenit, zveřejňuje se jako podmíněný závazek).*

Za předpokladu že uvedené podmínky nejsou splněny, účetní jednotka rezervu nevykazuje.

Podmíněné aktivum je možné aktivum, které vzniklo jako důsledek událostí v minulosti. Společnost musí řádně posoudit podmíněná aktiva, pokud je jisté, že společnosti vznikne ekonomický prospěch. V takovém případě se obvykle jedná o pohledávku. Paseková (2012) tvrdí, že účetní jednotka zveřejní podmíněné aktivum, v případě kdy ekonomický užitek není v podstatě jistý, ale pouze pravděpodobný.

Paseková (2012, s. 89) tvrdí, že podmíněný závazek je charakterizován jako: „*možný, avšak nejistý závazek, nebo jako současný závazek, který není vykázán, protože nesplňuje jedno nebo obě z posledních dvou kritérií pro vykázání rezervy.*“ Podmíněný závazek se zveřejňuje v příloze k účetním výkazům.

Oceňování

Nerudová a kol. (2009, s. 160) konstatují, že „*částka rezervy se určí jako nejlepší odhad výdajů, které budou potřebné k vypořádání současného závazku vůči třetí straně vykazaného k rozvahovému dni.*“ Odhad by měl být vytvořen na základě minulých zkušeností ze srovnatelných případů či z posudku nezávislého experta. Součástí odhadů by mělo být zohlednění relevantních rizik a nejistoty. Rezervu účetní jednotka ocení k datu účetní závěrky.

Na konci každého účetního období účetní jednotka prověří výši rezerv a případně ji upraví, aby co nejvíce odpovídala současnému odhadu částky, kterou by bylo nutné vynaložit k vypořádání závazku k rozvahovému dni (IFRS pro SME, 2009).

Součástí oddílu 21 – Rezervy, podmíněná aktiva a podmíněné závazky je dodatek, jehož součástí je návod k použití požadavků, které jsou obsaženy v tomto oddílu. Konkrétně oblast vykazování a oceňování rezerv (Mládek, 2009).

ČÚL

V ČÚL jsou rezervy definovány rozdílně než v IFRS pro SME. Existuje pouze všeobecný požadavek na tvorbu rezerv, na rizika a ztráty z podnikání a na restrukturalizaci. Určitou výjimku tvoří jen zákonné rezervy, jejichž tvorba se řídí zákonem č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. Jejich tvorba je daňově odčitatelným nákladem a není omezena obecnou účetní definicí rezerv. Tento druh rezerv IFRS pro SME nepřipouští. Dle IFRS pro SME je na rozdíl od ČÚL požadováno diskontování. ČÚL dává účetním jednotkám možnost výběru.

Podmíněné závazky jsou v ČÚL součástí vyhlášky 500/2002 Sb. §39(9). Společnost musí popsat, a v příloze definovat potenciální ztráty, na které účetní jednotka netvořila rezervu a jejichž realizace závisí na výskytu nejistých budoucích událostí.

Pro podmíněná aktiva v ČÚL neexistují pravidla srovnatelná s IFRS pro SME, proto se v praxi postupuje tak, že očekávaná plnění z pojistných událostí účetní jednotka zaúčtuje ve výši zaúčtovaných škod. Přihlíží se k rozsahu pojistného krytí a také předběžnému plnění pojišťovny.¹⁰

3.2.7 Základní finanční nástroje

Problematikou základních finančních nástrojů se zabývají dva oddíly:

- oddíl 11 – Základní finanční nástroje,
- oddíl 12 – Ostatní finanční nástroje.

¹⁰ PricewaterhouseCoopers. *Kapesní průvodce IFRS a rozdíly proti českému účetnictví 2012*. [online]. IFRS a české účetní předpisy [15. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.pwc.com/cs_CZ/cz/ucetnictvi/ifrs-publikace/ifrs-a-cz-gaap-podobnosti-rozdily.pdf

Cílem oddílů je charakteristika vykazování, odúčtování, oceňování a zveřejňování finančních nástrojů. Základními finančními nástroji se zabývá oddíl 11, a týká se všech účetních jednotek, na rozdíl od oddílu 12, který řeší složitější finanční nástroje a transakce. Za předpokladu, že účetní jednotka používá pouze základní finanční nástroje, oddíl 12 se na ní nevztahuje. Měla by ovšem mít zjištěný rozsah působnosti oddílu 12, aby měla jistotu, že se jí netýká. (IFRS pro SME, 2009)

Oceňování

Podstatná většina finančních instrumentů se dle IFRS pro SME prvotně oceňuje transakční cenou. Transakční cena je cena transakce, která zahrnuje vedlejší transakční náklady, jako jsou přímo přiřaditelné náklady, které souvisejí s pořízením, prodejem či emisí finančního aktiva nebo závazku. IFRS pro SME (2009, s. 57): „*Výjimkou je situace, kdy by ujednání zakládalo ve svém dopadu transakci, jejímž obsahem je financování. O transakci, jejímž obsahem je financování, se může jednat v souvislosti s prodejem zboží nebo služeb.*“ Finanční aktiva a závazky, které obsahují financování, jsou oceňována současnou hodnotou budoucích plateb diskontovaných tržní úrokovou mírou.

ČÚL

Klasifikace finančních nástrojů je v ČÚL odlišná od IFRS pro SME. V oblasti oceňování se v ČÚL při prvotním ocenění použije pořizovací cena, v IFRS pro SME se jedná o cenu transakce. Pro vybrané cenné papíry, mezi které obvykle patří cenné papíry určené k obchodování, se pro následné ocenění použije reálná hodnota. Nejpřesnější odhad reálné hodnoty poskytuje cena kótovaná na aktivním trhu. ČÚL na rozdíl od IFRS pro SME neinformuje podrobně jak stanovit reálnou hodnotu, pokud není k dispozici hodnota tržní. Další rozdíl plyne ze situace, kdy se dle ČÚL změna reálné hodnoty může projevit ve výsledku či v určitých případech ve vlastním kapitálu. IFRS pro SME změnu reálné hodnoty interpretuje ve výsledku.

3.2.8 První přechod na IFRS pro SME

Paseková (2012) konstatuje, že problematikou prvního přechodu na IFRS pro SME se zabývá 35 oddíl standardu. Oddíl je určen účetním jednotkám, které poprvé přecházejí na IFRS pro SME. Není přitom relevantní, zda předchozím účetním rámcem byly plně IFRS či jiný soubor všeobecně uznávaných účetních zásad. Jedná se o národní účetní standardy či jiný

rámeček. Důležitou informací pro účetní jednotky je, že mohou na IFRS pro SME přejít pouze jednou. Paseková (2012, s. 128) tvrdí: „*První účetní závěrka účetní jednotky, která je v souladu s tímto standardem, je i první roční účetní závěrkou, v níž účetní jednotka jednoznačně a bezvýhradně prohlašuje, že tato účetní závěrka je v souladu s IFRS pro SME.*“ Účetní závěrka sestavená pomocí tohoto standardu je její první účetní závěrkou, za předpokladu že účetní jednotka:

- nezveřejnila za předchozí období účetní závěrku,
- zveřejnila dle národních požadavků svou poslední účetní závěrku, která nebyla v souladu se standardem ve všech ohledech,
- zveřejnila v souladu s plnými IFRS svoji poslední účetní závěrku. (IFRS pro SME, 2009)

Dle Paseková (2012, s. 129) je povinností účetní jednotky k datu přechodu na IFRS pro SME v zahajovacím výkazu o finanční situaci:

- *vykázat všechna aktiva a závazky, jejichž vykázání je požadováno IFRS pro SME,*
- *nevykazovat aktiva nebo závazky, pokud tento standard nepovoluje jejich vykazování,*
- *reklasifikovat položky, které vykazovala podle předchozího rámce účetního výkaznictví jako jeden typ aktiva, závazku nebo složky vlastního kapitálu, ale které jsou podle tohoto standardu různými typy aktiv, závazků nebo složek vlastního kapitálu,*
- *aplikovat tento standard při oceňování všech vykazovaných aktiv a závazků.*

Součástí požadavků na sestavení zahajovacího výkazu o finanční situaci je výčet výjimek, které uvádí, kdy účtování dle předchozího účetního rámce měnit nemusí, či nemůže. Mezi transakce, které účetní jednotka nemůže zpětně měnit v účetnictví při prvním přijetí standardu, náleží odúčtování finančních aktiv a finančních závazků, ukončené činnosti, účetní odhady, zajišťovací účetnictví a oceňování podílu nezakládajícího ovládnutí. Naopak účetní jednotka při sestavování první účetní závěrky může využít výjimky z oblastí podnikových kombinací, úhrady vázané na akcie, reálnou hodnotu jako domnělou pořizovací cenu, přecenění jako domnělou pořizovací cenu, kumulativní kurzové rozdíly z převodu závěrky na jinou měnu, individuální účetní závěrku, složené finanční nástroje, odloženou daň z příjmů,

smlouvy o licencovaných službách, těžební činnosti, smlouvy obsahující leasing a závazky na vyřazení zahrnuté v pořizovací ceně pozemků budov a zařízení.

Účetní jednotka zveřejní vysvětlení přechodu na IFRS pro SME, jakým způsobem proběhl přechod z předchozího rámce účetního výkaznictví na standard a jak ovlivnil finanční situaci, finanční výkonnost a peněžní toky (IFRS pro SME, 2009).

Paseková (2012, s. 130 – 131) uvádí, že „*první účetní závěrka účetní jednotky sestavená podle tohoto standardu musí obsahovat:*

- *popis postaty každé změny v účetním pravidle,*
- *srovnání vlastního kapitálu účetní jednotky vykázaného podle předchozího rámce účetního výkaznictví s vlastním kapitálem podle tohoto standardu k oběma z následujících okamžiků:*
 - *k datu přechodu na tento standard,*
 - *ke konci posledního účetního období prezentovaného v poslední roční účetní závěrce účetní jednotky podle předchozího rámce účetního výkaznictví,*
- *porovnání výsledku hospodaření vykázaného podle předchozího rámce účetního výkaznictví za poslední účetní období v poslední roční účetní závěrce účetní jednotky s výsledkem hospodaření podle tohoto standardu za stejné období. “*

ČÚL

Všechny účetní jednotky jsou dle ČÚL povinny vést účetnictví od jejich vzniku podle českých účetních předpisů. Výjimku tvoří entity, které jsou emitentem cenných papírů obchodovaných na evropském regulovaném trhu, entity které jsou dceřinou nebo přidruženou společností či společností, které sestavují výkazy dle IFRS a jsou zahrnovány do konsolidace. Tyto společnosti jsou povinny k sestavení účetní závěrky použít IFRS ve znění přijatém EU. Problematika přechodu z IFRS na české účetní předpisy není ČÚL řešena.¹¹

¹¹ PricewaterhouseCoopers. *Kapesní průvodce IFRS a rozdíly proti českému účetnictví 2012*. [online]. IFRS a české účetní předpisy [22. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.pwc.com/cs_CZ/cz/ucetnictvi/ifrs-publikace/ifrs-a-cz-gaap-podobnosti-rozdily.pdf

4 Aplikace standardu do účetnictví vybrané obchodní společnosti

V praktické části diplomové práce budou využity informace získané z teoretické části na vybraných oblastech konkrétní obchodní společnosti. Účetní závěrka sestavená v souladu s ČÚL bude převedena na účetní závěrku dle IFRS pro SME.

4.1 Prezentace účetní jednotky

Obchodní společnost (dále jen společnost) AB, s.r.o. byla založena v roce 1992 jako společnost s ručením omezeným se sídlem v Olomouci. Momentálně působí v několika regionálních oblastech. Společnost zaměstnává 52 zaměstnanců a její roční obrat dosahuje 114 milionů korun. Předmětem činnosti společnosti je prodej, pronájem a servis stavebních strojů, manipulační techniky a školení strojařů. Společnost byla založena společenskou smlouvou a základní kapitál ve výši 100 000 Kč byl splacen v plné výši.

Společnost AB, s.r.o. spadá do kategorie malých a středních podniků, protože zaměstnává méně než 250 zaměstnanců, bilanční suma roční rozvahy není vyšší než 43 milionů € a roční obrat nepřesahuje 50 milionů €. Dle IFRS pro SME nemá účetní jednotka spadající do této kategorie veřejnou odpovědnost, což je i případ společnosti AB, s.r.o., která neobchoduje na veřejném trhu s jejími dluhopisy nebo nástroji vlastního kapitálu. Zároveň zveřejňuje účetní závěrku v obchodním rejstříku v souladu s ČÚL.

4.2 Převod jednotlivých položek účetní závěrky

Cílem této analytické části bude převod konkrétních položek majetku z rozvahy společnosti AB, s.r.o. sestavené podle ČÚL do podoby v souladu s IFRS pro SME.

4.2.1 Leasing

Společnost AB, s.r.o. využívá ke své činnosti dlouhodobý hmotný majetek pořízený formou finančního leasingu. Konkrétně se jedná o užitkový automobil Ford Transit Van a nákladní automobil značky Iveco. Vzhledem k tomu, že IFRS pro SME na rozdíl od ČÚL vyžaduje vykazování takového majetku v rozvaze, je potřeba provést korekce v účetní závěrce dle ČÚL aby byla v souladu s IFRS pro SME.

4.2.1.1 Leasing užitkového automobilu

V roce 2011 si společnost AB, s.r.o. pořídila formou finančního leasingu užitkový automobil Ford Transit Van. Na konci leasingu přechází předmět leasingu na nájemce včetně všech rizik a odměn spojených s aktivem. Podrobnější informace o leasingové smlouvě jsou obsaženy v Tab. 4.1.

Tab. 4.1 - Informace o předmětu pronájmu

Předmět leasingu	Ford Transit Van
Zahájení leasingu	5. 5. 2011
Pořizovací cena	650 000 Kč
Poplatek za uzavření smlouvy	4 800 Kč
Počet splátek	36
První mimořádná splátka	100 000 Kč
Výše měsíční splátky	16 100 Kč
Měsíční pojistné	3 160 Kč
Celková měsíční splátka s pojistným	19 260 Kč
Zůstatková hodnota	2 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Součástí smlouvy je podmínka převedení pronajímaného aktiva na konci doby pronájmu na pronajímatele s následnou opcí na nákup pronajatého aktiva pronajímateli za zůstatkovou hodnotu sjednanou ve výši 2000 Kč. Společnost AB, s.r.o. tento druh majetku v souladu s ČÚL eviduje v podrozvahové evidenci. V účetnictví společnosti AB, s.r.o. je vykázána pouze první zvýšená splátka v nákladech příštích období, měsíční splátka do nákladů a úbytek finančních prostředků. Do aktiv je majetek zařazen až po skončení leasingové smlouvy. IFRS pro SME tento majetek eviduje od začátku leasingu v hmotných aktivech na vrub závazků z pronájmu. Je nutné vypočítat implicitní úrokovou míru leasingu pomocí vztahu (4.1).

$$NPC = PMS + \frac{MS}{(1+i)} + \frac{MS}{(1+i)^2} + \dots + \frac{MS}{(1+i)^n}, \quad (4.1)$$

kde NPC je navýšená pořizovací cena o poplatek za uzavření smlouvy, PMS první mimořádná splátka a MS výše měsíční splátky.

Úroková míra se vypočte z částky 654 800 Kč, což je pořizovací cena navýšena o poplatek za uzavření smlouvy. Dle IFRS pro SME musí účetní jednotka vykázat majetek v hodnotě nižší z reálné a současné hodnoty minimálních plateb. V konkrétním případě je současná hodnota minimálních plateb vyšší.

Tab. 4.2 - Leasing užitkového automobilu pro jednotlivé roky (v Kč)

Rok	Splátka celkem	Platba pojistného	Minimální leasingová platba	Úrok	Snížení závazku	Zůstatek závazku
2011	258 880	25 280	233 600	12 025	221 574	447 758
2012	231 120	37 920	193 200	14 783	178 416	269 963
2013	231 120	37 920	193 200	7146	186 054	84 558
2014	79 040	12 640	69 400	646	68 754	0
Celkem	800160	113760	689400	34600	654800	

Zdroj: vlastní zpracování

Doba životnosti užitkového automobilu byla stanovena na 5 let. Automobil bude odpisován lineárně a měsíční odpis je ve výši 10 913 Kč. V Tab. 4.3 budou prezentovány účetní operace dle IFRS pro SME v letech 2011 a 2012.

Tab. 4.3 – Leasing v jednotlivých letech dle IFRS pro SME (v Kč)

Rok	Účetní operace	Částka	MD	D
2011	Zařazení automobilu do majetku společnosti	654 800	<i>Pozemky, budovy a zařízení</i>	<i>Závazky z leasingu</i>
	Snížení závazku, splátky leasingu	221 574	<i>Závazky z leasingů</i>	<i>Peníze</i>
	Poplatek za uzavření smlouvy	4 800	<i>Pozemky, budovy a zařízení</i>	<i>Peníze</i>
	Odpisy	76 391	<i>Provozní náklady</i>	<i>Pozemky, budovy a zařízení</i>
	Pojistné	25 280	<i>Provozní náklady</i>	<i>Peníze</i>
	Úroky	12 025	<i>Finanční náklady</i>	<i>Peníze</i>
	Odložený daňový závazek	109 898	<i>Provozní náklady</i>	<i>Odložená daňová pohledávka/závazek</i>

2012	Snížení závazku, splátky leasingu	178 416	<i>Závazky z leasingů</i>	<i>Peníze</i>
	Odpisy	130 956	<i>Provozní náklady</i>	<i>Pozemky, budovy a zařízení</i>
	Pojistné	37 920	<i>Provozní náklady</i>	<i>Peníze</i>
	Úroky	14 783	<i>Finanční náklady</i>	<i>Peníze</i>
	Odložený daňový závazek	24 882	<i>Provozní náklady</i>	<i>Odložená daňová pohledávka/závazek</i>

Zdroj: vlastní zpracování

Společnost AB, s.r.o. účtuje dle českých účetní předpisů a eviduje automobil na podrozvahových účtech. Leasingové splátky se účtují jako náklad a jsou placeny z běžného účtu. Pro lepší srovnatelnost dat, je v Tab. 4.4 vzorově zaúčtován leasing automobilu dle ČÚL.

Tab. 4.4 – Zaúčtování leasingu dle ČÚL (v Kč)

Rok	Účetní operace	Částka	MD	D
2011	První mimořádná splátka	100 000	<i>381</i>	<i>221</i>
	Mimořádná splátka za rok 2010	22 224	<i>518</i>	<i>381</i>
	Splátky	112 700	<i>518</i>	<i>221</i>
	Pojistné	25 280	<i>548</i>	<i>221</i>
	Poplatek za uzavření smlouvy	4 800	<i>568</i>	<i>221</i>
2012	Mimořádná splátka za rok 2011	33 336	<i>518</i>	<i>381</i>
	Splátky	193 200	<i>518</i>	<i>221</i>
	Pojistné	37 920	<i>548</i>	<i>221</i>

Zdroj: vlastní zpracování

Aby bylo vše v souladu s IFRS pro SME, je potřeba upravit několik položek rozvahy. V první řadě je nutné zařadit automobil z podrozvahové evidence do majetku společnosti AB, s.r.o. Na konci roku 2011 je hodnota automobilu 447 453 Kč a je potřeba navýšit dluhy společnosti o závazek z leasingu.

Tab. 4.5 – Náklady na leasing automobilu dle ČÚL a IFRS pro SME (v Kč)

Rok	ČÚL	IFRS pro SME	Rozdíl
2011	160 204	113 696	46 508
2012	264 456	183 659	80 797
Celkem	424 660	297 355	127 305

Zdroj: vlastní zpracování

Dle ČÚL jsou náklady na leasing v roce 2011 o 46 508 Kč vyšší. O tuto hodnotu je nutné navýšit položku nerozdělené zisky. V roce 2012 je rozdíl 80 797 Kč a o tuto hodnotu se navýší výsledek hospodaření.

Dle IFRS pro SME je vzhledem k rozdílné účtové hodnotě a daňové základně je potřeba účtovat o odložené dani. Účetní hodnota převyšuje daňovou základnu, ta je totiž nulová a to ve všech obdobích životnosti automobilu. V tomto případě se jedná o daňový závazek ve výši 85 016 Kč. Položka nerozděleného zisku se sníží o hodnotu odloženého daňového závazku v roce 2010 a položka výsledku hospodaření zvýší o odložený daňový závazek v roce 2011.

Tab. 4.6 – Rozdíly vyplývající z převodu na IFRS pro SME (v Kč)

Aktiva		VK a dluhy	
Pozemky, budovy a zařízení	447 453	Závazky z leasingu kr.	186 054
Náklady příštích období	- 44 400	Závazky z leasingu dl.	68 754
		Nerozdělené zisky	- 63 390
		Výsledek hospodaření	126 619
		Odložený daňový závazek	85 016
Celkem	403 053	Celkem	403 053

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.1.2 Leasing nákladního automobilu

Dalším majetkem, který společnost AB, s.r.o. pořídila na leasing je nákladní automobil určený pro zásobování odběratelů výroby vlastní výroby. Stejně jako v předchozím případě se vzhledem k převodu veškerých rizik a odměn na nájemce jedná o finanční leasing s přechodem předmětu leasingu po době splácení na nájemce. Základní údaje o leasingu jsou shrnuty v Tab. 4.7.

Tab. 4.7 – Informace o předmětu pronájmu

Předmět leasingu	Nákladní automobil Iveco Eurocargo
Zahájení leasingu	11. 4. 2012
Požizovací cena	854 100 Kč
Poplatek za uzavření smlouvy	5 890 Kč
Počet splátek	36
První mimořádná splátka	87 890 Kč
Výše měsíční splátky	25 100 Kč
Měsíční pojistné	2 890 Kč
Havarijní pojištění	2 261 Kč
Povinné ručení	629 Kč
Celková měsíční splátka s pojistným	27 990Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Je nutné vypočítat implicitní míru leasingu dle rovnice (4.1), následující výpočet je východiskem pro stanovení této míry.

$$859\,990 = 87\,890 + \frac{25\,100}{(1+i)} + \frac{25\,100}{(1+i)^2} + \dots + \frac{25\,100}{(1+i)^{35}} + \frac{25\,100}{(1+i)^{36}},$$

Roční implicitní míra po dosazení do vzorce (4.1) vychází 12,02 % což je 1,002 % měsíčně. V Tab. 4.8 jsou uvedeny souhrnné hodnoty za jednotlivé roky leasingu.

Tab. 4.8 – Leasing nákladního automobilu pro jednotlivé roky (v Kč)

Rok	Celková splátka	Min. leasingové platby	Úrok	Snížení závazku	Konečná hodnota závazku
2012	345 690	319 680	54 321	265 359	594631
2013	335 880	301 200	58 377	242 823	351808
2014	335 880	301 200	27 532	273 668	78140
2015	88 470	79 800	1 659	78 140	0
Celkem	1 105 920	1 001 880	141 889	859 990	

Zdroj: vlastní zpracování

Dobu životnosti nákladního automobilu odhaduje společnost AB, s.r.o. na dobu 10 let. Nákladní automobil byl pořízen v dubnu 2012, z tohoto důvodu bude odepisován od května 2012. Měsíční odpis nákladního automobilu je ve výši 7167 Kč Výpočet měsíčního odpisu je znázorněn v rovnici (4.2).

$$O = \frac{VC}{M}, \quad (4.2)$$

kde O je odpis, VC vstupní cena a M počet měsíců účetního odpisování aktiva.

V Tab. 4.9 je znázorněn základní postup zaúčtování leasingu včetně odložené daně, která vzniká v důsledku vzniku přechodného rozdílu vzhledem k tomu, že tento majetek není dle ČÚL zařazen do majetku společnosti. V Tab. 4.10 je leasing zaúčtován dle ČÚL v roce 2012.

Tab. 4.9 – Leasing v jednotlivých letech dle IFRS pro SME (v Kč)

Rok	Účetní operace	Částka	MD	D
2012	Zařazení nákladního automobilu do majetku společnosti	859 990	<i>Pozemky, budovy a zařízení</i>	<i>Závazky z leasingu</i>
	Snížení závazku, splátky leasingu	265 359	<i>Závazky z leasingů</i>	<i>Peníze</i>
	Odpisy	57 332	<i>Provozní náklady</i>	<i>Pozemky, budovy a zařízení</i>
	Pojistné	26 010	<i>Provozní náklady</i>	<i>Peníze</i>
	Úroky	54 321	<i>Finanční náklady</i>	<i>Peníze</i>
	Odložený daňový závazek	152 505	<i>Provozní náklady</i>	<i>Odložená daňová pohledávka/závazek</i>

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 4.10 - Zaúčtování leasingu dle ČÚL (v Kč)

2012	První mimořádná splátka	87 890	381	221
	Část první mimořádné splátky	21 973	518	381
	Splátky	200 800	518	221

Pojistné	26 010	548	221
Poplatek za uzavření smlouvy	5 890	568	221

Zdroj: vlastní zpracování

V Tab. 4.9 a Tab. 4.10 jsou znázorněny veškeré rozdíly mezi oběma systémy. Je nutné upravit rozvahu sestavenou dle ČÚL v několika oblastech. Je potřeba aktivovat nákladní automobil a vykázat ho v majetku podniku ve výkazu o finanční situaci v hodnotě 594 631 Kč. Závazek z leasingu v hodnotě 594 631 Kč z čehož se jedná o krátkodobou část v hodnotě 242 823 Kč, a dlouhodobou 351 808 Kč je potřeba přiřadit mezi dluhy. Položku výsledku hospodaření je nutné upravit a navýšit o rozdíl mezi náklady, kde ČÚL vykazuje náklady o 111 120 Kč vyšší. Opět by se nemělo vzhledem k rozdílu mezi účetní a daňovou základnou opomenout s položkou odloženého daňového závazku 152 505 Kč.

Tab. 4.11 - Náklady na leasing nákladního automobilu dle ČÚL a IFRS pro SME (v Kč)

Rok	ČÚL	IFRS	Rozdíl
2012	248 783	137 663	111 120

Zdroj: vlastní zpracování

V Tab. 4.11 jsou součástí hodnoty 248 783 Kč splátky pojistného, splátky leasingu a část první mimořádné splátky. Hodnota 137 663 Kč vychází ze součtu odpisu, splátky pojistného a úroku. Všechny úpravy potřebné pro správné vykázání ve finančních výkazech dle IFRS pro SME jsou shrnuty v Tab. 4.12.

Tab. 4.12 – Rozdíly vyplývající z přechodu na IFRS pro SME (v Kč)

Aktiva		VK a dluhy	
Pozemky, budovy a zařízení	802 658	Závazky z leasingu kr.	242 823
Náklady příštích období	- 87 890	Závazky z leasingu dl.	273 668
		Výsledek hospodaření	45 772
		Odložený daňový závazek	152 505
Celkem	714 768	Celkem	714 768

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.2 Zásoby

Společnost AB, s.r.o. eviduje ve svém majetku výrobní linku, na které se v průběhu životnosti musí několikrát měnit některé opotřebované části. Tyto části jsou vykazovány dle směrnice jako drobný dlouhodobý hmotný majetek, vzhledem k tomu, že hodnota žádné části nedosahuje hodnoty pro ocenění do dlouhodobého hmotného majetku ve výši 40 000 Kč.

Společnost má ve svém skladu několik náhradních dílů připravených k výměně. Dle interní směrnice je pro zařazení majetku do drobného dlouhodobého hmotného majetku hodnota nižší než 40 000 Kč. V roce pořízení je majetek zaúčtován do spotřeby a evidován v podrozvahové evidenci. Náhradní díly jsou primárně určeny pro výrobní linku. Doba použitelnosti náhradních dílů jsou 3 roky a jejich celková hodnota je 180 000 Kč.

Dle IFRS pro SME se tyto náhradní díly neevidují v položce drobného dlouhodobého majetku či zásob, ale v položce pozemky, budovy a zařízení. Z uvedeného vyplývá, že majetek je potřeba odepisovat a to sice vzhledem k rovnoměrnému opotřebovávání těchto součástí metodou lineární. Výše měsíčního odpisu je 5000 Kč, výpočet je proveden pomocí rovnice (4.2).

$$odpis = \frac{180\,000}{36}.$$

Tab. 4.13 - Rozdíly vyplývající z přechodu na IFRS pro SME (v Kč)

Aktiva		VK a dluhy	
Pozemky, budovy a zařízení	120 000	Výsledek hospodaření – snížení nákladů	180 000
		VH - odpisy	- 60 000
		VH – odložená daň	- 22 800
		Odložený daňový závazek	22 800
Celkem	120 000	Celkem	120 000

Zdroj: vlastní zpracování

O hodnotu náhradních dílů je nutné zvýšit položku pozemky, budovy a zařízení a také snížit provozní náklady, díky čemuž se navýší položka výsledku hospodaření. Opět vzniká nesoulad mezi účetní a daňovou základnou, což má za následek vznik odložené daně, v tomto případě odloženého daňového závazku ve výši 22 800 Kč. Tato položka zároveň sníží výsledek hospodaření v Tab. 4.13.

4.2.3 Nehmotná aktiva

Společnost AB, s.r.o. v průběhu roku 2012 aktivně vyvíjela nový postup výroby obalového materiálu na svůj produkt z důvodu úspory nákladů a za použití recyklovatelného materiálu. V průběhu výroby obalů bylo zaregistrováno zvýšené množství odpadního materiálu, který nebylo možné dále použít.

Tato skutečnost pro společnost znamenala nemalé náklady, a proto bylo rozhodnuto o vylepšení technologického postupu za pomoci několika odborníků v této oblasti. Nový technologický postup se ujal, a byl aplikován do praxe v roce 2013. Dle ČÚL se do rozvahy zachytila aktivace tohoto postupu v částce 199 800 Kč do nehmotných výsledků výzkumu a vývoje. IFRS pro SME ovšem tvrdí, že veškeré náklady na výzkum a vývoj musí být evidovány v tom roce, ve kterém vznikly, a není možné je kapitalizovat do majetku. Proto je nutné uvést v Tab. 4.14 úpravy a v souladu s IFRS pro SME odúčtovat tuto položku.

Tab. 4.14 – Zaúčtování odúčtování nehmotných výsledků výzkumu a vývoje (v Kč)

Rok	Položka	Částka	MD	D
2012	Odúčtování nehmotných výsledků výzkumu a vývoje	199 800	Provozní náklady	Nehmotná aktiva

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.4 Rezervy

Společnost AB, s.r.o. v roce 2012 vykazuje rezervy ve výši 2 585 000 Kč. Celková částka rezerv se člení na rezervy určené na opravy majetku a ostatní rezervy určené na odměny zaměstnancům. Hodnoty jednotlivých rezerv jsou:

- *opravy majetku – 352 000 Kč,*
- *ostatní rezervy – 2 232 000 Kč.*

V souvislosti s IFRS pro SME je u položky rezerv – opravy majetku nutné provést úpravy. Dle ČÚL společnost tvoří v souladu se zákonnou úpravou rezervu na opravy majetku, ale IFRS pro SME tento druh rezervy nepřipouští, protože společnosti nevzniká současný závazek vyplývající z minulých skutečností. Tento nesoulad vyplývá z předpokladu, že dle IFRS pro SME existuje povinnost komponentního odepisování a lze tak zohlednit opotřebení majetku do nákladů. ČÚL povinnost komponentně odepisovat umožňuje, ale nenařizuje.

Ostatní rezervu určenou na odměny zaměstnancům není potřeba upravovat. O jejich výši rozhoduje vedení společnosti na základě interní směrnice a finančních výsledků za kalendářní rok. IFRS pro SME definuje, že pokud jde o závazek, který vyplývá z minulých skutečností a je pravděpodobné, že budou odměny zaměstnancům vyplaceny plnou uznatelností této rezervy. Tvorba a čerpání rezervy dle IFRS pro SME je obsažena v Tab. 4.15.

Tab. 4.15 – Změna stavu rezerv na opravy majetku v roce 2012 (v Kč)

Rok	Položka	Částka
2012	PS 1.1	274 000
	Tvorba	186 000
	Čerpání	108 000
	KS 31.12.	352 000

Zdroj: vlastní zpracování

V Tab. 4.15 je prezentována změna stavu rezervy na opravy majetku. Počáteční stav rezerv k 1. 1. se zúčtuje ve výkazu o finanční pozici v řádku nerozdělené zisky. Konečný stav v roce 2012, 352 000 Kč bude ve výkazu o finanční pozici odúčtován z položky krátkodobých rezerv a změna konečného stavu s počátečním stavem ve výši 78 000 Kč také odúčtován z položky ostatních nákladů. V případě rezerv není potřeba řešit problematiku odložené daně, protože dle ČÚL je účetní i daňová hodnota shodná. Pro účely IFRS pro SME tedy není nutné provádět žádné úpravy v této oblasti. Všechny uvedené úpravy jsou znázorněny v Tab. 4.16.

Tab. 4.16 – Zaúčtování odúčtování rezervy na opravy majetku (v Kč)

Rok	Položka	Částka	MD	D
2012	Odúčtování rezervy na opravy majetku	352 000	<i>Krátkodobé rezervy</i>	
		78 000		<i>Ostatní náklady</i>
		274 000		<i>Nerozdělené zisky</i>

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.5 Dotace

V roce 2011 obdržela společnost AB, s.r.o. státní dotaci na výrobní linku. Celkové výdaje na výrobní linku činily 2 780 000 Kč, z toho poskytnutá dotace 990 000 Kč. Společnost zařadila výrobní linku do užívání 9. 4. 2011 a dobu odpisování stanovila na 10 let.

Dotace jsou dle IFRS pro SME vykazovány v položce výnosy příštích období. V Tab. 4.17 je zachyceno zaúčtování dotace dle IFRS pro SME.

Tab. 4.17 – Zaúčtování dotace na výrobní linku dle IFRS pro SME (v Kč)

Rok	Účetní operace	Částka	MD	D
2011	Zařazení výrobní linky do majetku společnosti	2 780 000	<i>Pozemky, budovy a zařízení</i>	<i>Závazky</i>
	Dotace	990 000	<i>Peníze</i>	<i>Výnosy příštích období</i>
	Část dotace - 2011	66 000	<i>Výnosy příštích období</i>	<i>Provozní výnosy</i>
	Odpisy	208 500	<i>Provozní náklady</i>	<i>Pozemky, budovy a zařízení</i>
	Odložený daňový závazek	236 835	<i>Provozní náklady</i>	<i>Odložená daňová pohledávka/závazek</i>
2012	Část dotace - 2012	99 000	<i>Výnosy příštích období</i>	<i>Provozní výnosy</i>
	Odpisy	278 000	<i>Provozní náklady</i>	<i>Pozemky, budovy a zařízení</i>
	Odložený daňový závazek	241 205	<i>Odložená daňová pohledávka/závazek</i>	<i>Provozní náklady</i>

Zdroj: vlastní zpracování

Pro srovnání bude stejná dotace zaúčtována v souladu s ČÚL. V Tab. 4.18 jsou znázorněny rozdíly, které jsou v některých oblastech významné.

Tab. 4.18 – Zaúčtování dotace dle ČÚL (v Kč)

Rok	Účetní operace	Částka	MD	D
2011	Pořízení výrobní linky	2 780 000	042	321
	Dotace	990 000	346	042
	Zařazení výrobní linky do užívání	1 790 000	022	042
	Odpisy	119 333	551	082
	Odložený daňový dluh	65 677	592	481
2012	Odpisy	179 000	551	082
	Odložený daňový dluh	88 857	592	481

Zdroj: vlastní zpracování

Rozdíly prezentované v Tab. 4.17 a Tab. 4.18 mezi ČÚL a IFRS pro SME jsou v některých oblastech zásadní. Položku pozemků, budov a zařízení je nutné navýšit o rozdíl mezi konečnou hodnotou dle IFRS pro SME a ČÚL, což je 801 833 Kč. Dle IFRS pro SME se dotace postupně rozpouští a účtuje do výnosů příštích období. Má to vliv na dvě položky ve výkazu o finanční situaci a to sice výsledek hospodaření a výnosy příštích období. Problematika odložené daně je podrobněji zobrazena v Tab. 4.19.

Tab. 4.19 – Účetní a daňové hodnoty výrobní linky (v Kč)

Rok	ČÚL		IFRS pro SME		Odložená daň	
	Účetní	Daňová	Účetní	Daňová	ČÚL	IFRS pro SME
2011	1 670 667	1 325 000	2 571 500	1 325 000	65 677	236 835
2012	1 491 667	1 024 000	2 293 500	1 024 000	88 857	241 205

Zdroj: vlastní zpracování

V Tab. 4.19 je zobrazen výpočet odložené daně, která vzniká z rozdílu mezi účetní a daňovou hodnotou či zůstatkovou cenou výrobní linky. Účetní hodnota je ve všech případech vyšší, proto společnost účtuje o odloženém daňovém závazku. Dle IFRS pro SME je v roce 2011 odložená daň o 171 158 Kč vyšší než dle ČÚL. Je tedy nutné o tuto částku snížit položku nerozdělených zisků. Stejná situace nastává v následujícím roce 2012, kdy je tento rozdíl 152 348 Kč. Tentokrát se o tuto částku navýší položka odložené daně v Tab. 4.20. K výsledku hospodaření se přičte 18 810 Kč. Tuto částku jsme získali meziroční změnou odložené daně dle ČÚL a k ní přičtenou zápornou hodnotu zvyšující se odložené daně dle IFRS pro SME.

Tab. 4.20 - Rozdíly vyplývající z přechodu na IFRS pro SME (v Kč)

Aktiva		VK a dluhy	
Pozemky, budovy a zařízení	801 833	Výsledek hospodaření	18 810
		Nerozdělené zisky	- 171 158
		Výnosy příštích období	801 833
		Odložená daň	152 348
Celkem	801 833	Celkem	801 833

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.6 Investice do nemovitostí

Společnost AB, s.r.o. vlastní budovu v pořizovací ceně 2 223 000 Kč a pozemek v hodnotě 126 000 Kč. Tento majetek společnost momentálně nevyužívá a je určen k pronájmu. Vzhledem k tomu, že z pronájmu plynou společnosti příjmy je dle IFRS pro SME potřeba tento majetek přesunout z kategorie pozemků, budov a zařízení do investic do nemovitostí. K datu sestavení účetní závěrky je nutné oblast investic do nemovitostí přecenit na reálnou hodnotu. Za předpokladu, že není možné reálnou hodnotu určit, je možné použít pořizovací cenu sníženou o kumulované ztráty ze snížení hodnoty a odpisy. V Tab. 4.21 zobrazena rozvaha k 31. 12. 2012 v souladu s ČÚL.

Tab. 4.21 – Rozvaha k 31. 12. 2012 dle ČÚL (v Kč)

Položka	BRUTTO	KOREKCE	NETTO
Pozemky	126 000	0	126 000
Stavby	2 223 000	889 200	1 333 800

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě posudku znalce byl pozemek oceněn na reálnou hodnotu ve výši 490 000 Kč a budova 2 825 000 Kč. V okamžiku přechodu na IFRS pro SME je nutné provést operace znázorněné v Tab. 4.22.

Tab. 4.22 – Účetní operace v okamžiku přechodu na IFRS pro SME (v Kč)

Rok	Účetní operace	Částka	MD	D
2012	<i>Převod pozemku do investic do nemovitostí</i>	126 000	<i>Investice do nemovitostí</i>	<i>Pozemky, budovy a zařízení</i>
		364 000		<i>Zisk z přecenění</i>
	<i>Převod budovy do investic do nemovitostí</i>	1 333 800	<i>Investice do nemovitostí</i>	<i>Pozemky, budovy a zařízení</i>
		1 491 200		<i>Zisk z přecenění</i>

Zdroj: vlastní zpracování

Ke změně bilanční sumy dojde z důvodu přecenění majetku na reálnou hodnotu, změny výše odpisů a přeúčtování položek z pozemků, budov a zařízení do investic do nemovitostí. Změny budou patrné také ve výkazu o úplném výsledku. Ve výkazu o finanční situaci dle IFRS pro SME budou veškeré změny zachyceny v položce investice do nemovitostí v hodnotě 3 240 416 Kč.

4.3 Interpretace změn ve výkazu o finanční pozici a výkazu o komplexním výsledku

V této kapitole jsou shrnuty veškeré rozdíly, které byly řešeny v praktické části a zachyceny v Tab. 4.23. Jsou zde zobrazeny hodnoty společnosti AB, s.r.o. v souladu s ČÚL k 31. 12. 2012, změny způsobené převodem a v posledním sloupci hodnoty dle IFRS pro SME. Ve sloupci změny jsou shrnuty všechny oblasti, které byly řešeny v praktické části této práce.

Tab. 4.23 – Výkaz o finanční pozici společnosti AB, s.r.o. (v Kč)

31. 12. 2012	ČÚL	Změna	IFRS pro SME
AKTIVA	NETTO	ČÁSTKA	NETTO
Krátkodobá aktiva	9 878 552	0	9 878 552
Peníze	676 550	0	676 550
Obchodní a jiné pohledávky	3 993 004	0	3 993 004
Zásoby	5 208 998	0	5 208 998
Dlouhodobá aktiva	19 682 223	3 379 891	23 062 114
Pozemky, budovy a zařízení	19 123 225	264 691	19 387 916
Investice do nemovitostí	0	3 315 000	3 315 000
Nehmotná aktiva	558 998	- 199 800	359 198
Dlouhodobé pohledávky	0	0	0
Jiná aktiva celkem	852 012	- 87 890	764 122
Náklady příštích období	852 012	- 87 890	764 122
Aktiva celkem	30 412 787	3 695 054	34 107 841
Závazky a vlastní kapitál	NETTO		NETTO
Krátkodobé závazky	9 863 988	- 109 177	9 754 811
Obchodní a jiné závazky	9 498 223	242 823	9 741 046
Rezervy krátkodobé	240 759	- 352 000	- 111 241
Ostatní závazky	125 006	0	125 006
Dlouhodobé závazky	13 315 892	448 973	13 764 865
Dlouhodobé obchodní a jiné závazky	13 087 547	273 668	13 361 215
Odložený daňový závazek	228 345	327 653	555 998

Závazky celkem	23 179 880	316 996	23 496 876
Vlastní kapitál	7 232 907	2 150 372	9 383 279
Výsledek hospodaření	5 271 320	161 782	5 433 102
Nerozdělené zisky	400 799	- 18 958	381 841
Základní kapitál	1 560 788	0	1 560 788
Oceňovací rozdíly	0	1 855 200	1 855 200
Závazky a vlastní kapitál	30 412 787	2 490 168	32 902 955
Jiná aktiva celkem	0	801 833	801 833
Výnosy příštích období	0	801 833	801 833
Pasiva celkem	30 412 787	3 695 054	34 107 841

Zdroj: vlastní zpracování

Jednou z nejvýznamnějších položek z pohledu změny mezi oběma systémy bylo zařazení užitkového a nákladního automobilu do majetku společnosti. Dle ČÚL byl tento majetek pořízený formou finančního leasingu evidován pouze v podrozvahové evidenci a v rozvaze nebyl zachycen. Tyto dvě položky majetku měly významný vliv kromě pozemků, budov a zařízení i na oblast závazků. Změna nastala také ve vlastním kapitálu a nákladech z důvodu změny výše odpisů ve výkazu o komplexním výsledku. Podstatná změna je zachycena v položce investic do nemovitostí, kam byl přesunut majetek společnosti určený k pronájmu, který společnost v současné době nevyužívá, konkrétně se jednalo o pozemek a budovu.

V položce nehmotná aktiva došlo ke snížení aktiv, protože odúčtování nehmotných výsledků výzkumu a vývoje, které dle ČÚL lze aktivovat do majetku, IFRS pro SME nepovoluje. Náklady spojené s výzkumem a vývojem se musí vykazovat v období, se kterým souvisí. Dle IFRS pro SME není navíc možná zpětná aktivace nákladů, které takto byly již vykázány. Další položkou, která zapříčinila navýšení aktiv, byl drobný hmotný majetek. ČÚL tento majetek vykazuje ve výkazu zisku a ztráty v položce spotřeba materiálu. IFRS pro SME tento druh majetku, který společnost plánuje využívat více než rok, účtuje do aktiv.

Pokles hodnoty rezerv je zapříčiněn odlišnou akceptovatelností rezerv na opravu hmotného majetku. IFRS pro SME neumožňuje tuto rezervu akceptovat, proto mají společnosti variantu komponentního odpisování, pomocí níž průběžně zohledňují životnost v nákladech. Položka odložené daně významně narostla z důvodu zařazení aktiv pořízených

formou finančního leasingu do aktiv dle IFRS pro SME. ČÚL tento majetek neeviduje v majetku a proto ho také daňově neodpisuje.

V Tab. 4.24 je zobrazen výkaz o komplexním výsledku společnosti AB, s.r.o. z něhož je patrné, že k navýšení zisku vedlo odúčtování rezervy, drobného hmotného majetku ze spotřeby. Navýšení položky ostatních výnosů bylo zapříčiněno rozpouštěním výnosů příštích období. Ostatní náklady byly poznamenány odloženou daní.

Tab. 4.24 – Výkaz o komplexním výsledku (v Kč)

31. 12. 2012	ČÚL	Změna	IFRS pro SME
	NETTO	ČÁSTKA	NETTO
Výnosy	51 225 998	0	51 225 998
Ostatní výnosy	1 238 002	1 954 200	3 192 202
Výkonová spotřeba	34 533 189	- 172 117	34 361 072
Mzdy a zaměstnanecké požitky	12 985 377	0	12 985 377
Odpisy hmotných a nehmotných aktiv	1 873 172	60 000	1 933 172
Ostatní náklady	680 009	- 78 000	602 009
Finanční výnosy	55 988	0	55 988
Finanční náklady	879 000	0	879 000
Výnosy celkem	52 519 988	1 805 516	54 474 188
Náklady celkem	50 950 747	- 190 117	50 760 630
Zisk před zdaněním	1 569 241	1 839 633	3 557 558
Daně ze zisku	348 371	260 321	608 692
Zisk za období	1 220 870	1 978 912	2 948 866
Nerozdělené zisky na počátku období	9 008 823	0	9 008 823
Dividendy	3 997 025	0	3 997 025
Nerozdělené zisky na konci roku	6 465 067	1 978 912	8 592 663

Zdroj: vlastní zpracování

Z výše sestavených finančních výkazů vyplývá, že rozdíly mezi oběma systémy jsou v některých oblastech značné. Celkový rozdíl je ovlivněn zejména tím, jakou strukturu majetku má daná společnost a také tím, jak je tento majetek financován. Pokud společnost

využívá jako formu financování finanční leasing, difference bude narůstat, protože dle IFRS pro SME veškerý prospěch a rizika, která jsou s daným majetkem spojena, nese nájemce a také o něm účtuje. Z pohledu ČÚL o tomto majetku účtuje pronajímatel. Finanční výkazy dle IFRS pro SME jsou na rozdíl od výkazů dle ČÚL podstatně stručnější. Z toho vyplývá větší uživatelská přijatelnost a přehlednost. V příloze uživatel nalezne dodatečné informace, které jsou obsáhlejší než v příloze dle ČÚL.

Základním rozdílem ale je cíl jednotlivých systémů. ČÚL je silně svázána legislativou. IFRS pro SME neposkytují pevná pravidla k vykazování a pružně reagují na podněty přicházející ze společností.

4.4 Metody vícekritériálního hodnocení variant

Obsahem zkoumané oblasti jsou 3 varianty, které připouštějí účtování v souladu s ČÚL, IFRS pro SME nebo kombinací obou systémů.

4.4.1 Matematická formalizace řešení

Výběr nejvhodnější varianty řešení bude proveden s využitím metody rozhodovací analýzy. Jako první je nutné sestavit matici absolutních užitností A pomocí vzorce (4.3).

$$A = \begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1j} \\ a_{21} & a_{22} & & a_{2j} \\ \vdots & & \ddots & \vdots \\ a_{i1} & a_{i2} & \dots & a_{ij} \end{pmatrix}, \quad (4.3)$$

kde a_{11}, a_{12}, \dots jsou prvky matice.

Pomocí matice absolutních užitností A se vytvoří matice (4.4) prostých užitností B. Každý prvek b_{ij} v matici B, vyjadřuje přepočtenou užitnost j -té varianty při zohlednění i -tého kritéria.

$$B = \begin{pmatrix} b_{11} & b_{12} & \dots & b_{1j} \\ b_{21} & b_{22} & & b_{2j} \\ \vdots & & \ddots & \vdots \\ b_{i1} & b_{i2} & \dots & b_{ij} \end{pmatrix}, \quad (4.4)$$

V Tab. 4.28 jsou jednotlivé varianty vynásobeny vahami z Tab. 4.27. Výsledkem je celková hodnota stupně náročnosti každého kritéria. Váhy kritérií se stanoví pomocí metody pořadí aplikací vztahu (4.5).

$$w_j = \frac{v_j}{1 + 2 + \dots + n} = \frac{v_j}{\frac{n(n+1)}{2}} \quad j = 1, 2, \dots, n \quad (4.5)$$

kde v_j je váha a w_j výsledná váha.

4.4.2 Aplikace rozhodovací analýzy

První varianta (V_1) bere v úvahu, že účetní jednotky využívají pouze ČÚL. Jedna se převážně o jednotky, které nemají mezinárodní rozsah, a aplikace IFRS pro SME by jim přinesla podstatné navýšení nákladů v kontrastu s nedostatečným přínosem této aplikace.

Druhá varianta (V_2) se týká účetních jednotek, které pravidelně obchodují s podniky v rámci EU. Tyto účetní jednotky vedou účetnictví v souladu s IFRS pro SME pro lepší srozumitelnost a přehlednost účetních výkazů pro jejich partnery a současně také dle ČÚL.

Sestavení pouze IFRS pro SME se věnuje třetí varianta (V_3). Tato možnost není v současnosti akceptovatelná z důvodu povinnosti účetních jednotek sestavovat účetní výkazy dle ČÚL například ke stanovení daňového přiznání.

Tab. 4.25 – Klady a zápory jednotlivých variant

Varianta	Klady	Zápory
V_1	Pro potřeby společností působících jen na území ČR dostatečné a snadno srozumitelné.	Problematická srozumitelnost a přehlednost pro zahraniční subjekty.
V_2	Konkurenční výhoda, srozumitelnost a vysoká míra srovnatelnosti v mezinárodním měřítku.	Vysoké náklady z důvodu vedení obou účetních systémů.
V_3	Lepší srozumitelnost a vysoká míra srovnatelnosti v mezinárodním měřítku.	Z pohledu ČR nedostatečné, první přijetí náročné a zvýšení náklady.

Zdroj: vlastní zpracování

Vzorek je tvořen hlavní účetní ve společnosti AB, s.r.o. se kterou byly dané varianty konzultovány a která poskytla data pro analýzu a jejími spolupracovníci v účetním oddělení. Pro stanovení nejoptimálnější varianty jsou stanoveny 3 základní minimalizační kritéria při vedení účetnictví:

- 1) *Obtížnost při vedení účetnictví (K_1),*
- 2) *Srozumitelnost sestavených účetních výkazů (K_2),*
- 3) *Výše nákladů (K_3).*

Kritérium K_1 – obtížnost vedení účetnictví se odvíjí nejen od samotného účtování, ale i rozsahu prací při sestavení účetní závěrky, která je důležitým účetním výstupem. Stupeň obtížnosti je na škále 1 – 9, jednotlivé hodnoty jsou seřazeny vzestupně dle stupně obtížnosti. Kritérium K_2 – srozumitelnost účetních výkazů hodnotí náročnost na porozumění informací získaných z účetních

Posledním kritériem je výše nákladů K_3 . K nákladům patří např. mzdové náklady, náklady na licenci účetního softwaru a další. Nejvyšší celkové náklady jsou v situaci, kdy účetní jednotka aplikuje oba účetní systémy, nižší při účtování jen dle IFRS pro SME a nejnižší při účtování v souladu s ČÚL. I v tomto případě, je cílem náklady minimalizovat.

Tab. 4.26 – Stupně náročnosti jednotlivých kritérií

K_1		K_2		K_3	
Varianta	Obtížnost	Varianta	Srozumitelnost	Varianta	Náklady
V ₁	4	V ₁	3	V ₁	2,6
V ₂	9	V ₂	9	V ₂	8,8
V ₃	8	V ₃	7	V ₃	5,9

Zdroj: vlastní zpracování

Pomocí metody pořadí, se kritéria seřadí od nejdůležitějšího po nejméně důležité a každému kritériu se přiřadí body. Nejdůležitější kritérium dostane nejvíce bodů. V našem případě po konzultaci s hlavní účetní $K_1 = 2b$, $K_2 = 1b$, $K_3 = 3b$. Pomocí těchto bodů se vypočítají váhy jednotlivých variant (4.5).

Po dosazení do vzorce vyjdou váhy zobrazené v Tab. 4.27.

Tab. 4.27 – Váhy jednotlivých kritérií

Kritérium	K_1	K_2	K_3
Body	2	1	3
Váhy	0,33	0,17	0,5

Zdroj: vlastní zpracování

V Tab. 4.28 jsou jednotlivé varianty vynásobeny vahami z Tab. 4.27. Výsledkem je celková hodnota stupně náročnosti každého kritéria.

Tab. 4.28 – Matice prostých užitností

Varianta	K₁	K₂	K₃	Výsledek
V ₁	4	3	2,6	3,13
V ₂	9	9	8,8	8,9
V ₃	8	7	5,9	6,78
Váhy	0,33	0,17	0,5	

Zdroj: vlastní zpracování

Z Tab. 4.28 vyplývá, že nejlépe z pohledu vedení účetnictví, srozumitelnosti a nákladovosti dopadla varianta V₁ – vedení účetnictví dle ČÚL. Na druhém místě je varianta V₃ – vedení účetnictví v souladu s IFRS pro SME. Nejhuře dopadla varianta V₂ – vedení účetnictví dle IFRS pro SME a ČÚL.

5 Závěr

Cílem diplomové práce byla transformace účetní závěrky vybrané obchodní společnosti sestavené dle ČÚL, na účetní závěrku v souladu s IFRS pro SME. Pro demonstraci rozdílů plynoucích z odlišnosti obou systémů byly vybrány oblasti majetku, na kterých se dají nejlépe zachytit vznikající difference. V práci byly použity metody analýzy, syntézy, popisu, komparace a vícekritériálního hodnocení variant.

V teoretické části je věnována pozornost aktuální situaci a trendům v oblasti harmonizace účetnictví v rámci EU a ve světě. Dále je rozebrán vznik IFRS pro SME a problémy které pronásledovaly jeho přijetí. Byly definovány klíčové pojmy související s IFRS pro SME, kategorizace malých a středních podniků a jejich veřejná odpovědnost Jsou determinovány SME v EU i ČR, jejich nezastupitelná úloha v ekonomice a sociální oblasti nebo podíl na celkovém počtu podniků a HDP. Následuje výčet všech výkazů, které povoluje či vyžaduje IFRS pro SME. Komparaci jsou podrobeny vybrané oblasti majetku, jako je leasing, rezervy či zásoby. U každé položky je provedena analýza a jsou popsány charakteristiky dle IFRS pro SME a ČÚL. Následně jsou vyhodnoceny rozdíly mezi oběma systémy.

Získané poznatky z teoretické části byly použity na konkrétních příkladech. Vzhledem k danému rozsahu diplomové práce jen s vybranými oddíly IFRS pro SME. Jako první byla řešena problematika finančního leasingu užitkového a nákladního automobilu. Dále drobný dlouhodobý hmotný majetek, nehmotná aktiva, rezervy na opravy majetku a ostatní rezervy, dotace a investice do nemovitostí. U každé položky byla provedena analýza z pohledu IFRS pro SME a ČÚL, zaúčtování a odůvodněním postupu. V závěru analytické části jsou veškeré změny interpretovány ve výkazu o finanční pozici a výkazu o komplexním výsledku.

Rozdíly mezi oběma systémy jsou stále značné a to i přesto, že v poslední době dochází k postupnému přibližování. K tomu přispívá i samotný IFRS pro SME, díky němuž nemusí společnosti spadající do této kategorie aplikovat plné IFRS, ale IFRS pro SME, který je optimalizován pro SME, zbytečně je nezatěžuje a lépe reflektuje jejich potřeby. Za předpokladu aplikace IFRS pro SME do ČÚL by výsledkem byla výrazně lepší srovnatelnost účetních závěrek v mezinárodním měřítku, zároveň by ovšem společností implementace IFRS pro SME způsobila navýšení nákladů. České společnosti by i přes přijetí IFRS pro SME museli dále sestavovat závěrku v souladu s ČÚL pro stanovení daně. Dle názoru autora práce

je momentální stav, kdy je aplikace IFRS pro SME v rámci dobrovolnosti optimální, protože ne všechny společnosti by přijetím IFRS pro SME více získaly, než ztratily. Je nutné brát v potaz velké množství faktorů jako je předmět podnikání, struktura dodavatelů, odběratelů, investorů či velikost dané společnosti.

Seznam použité literatury

1. BOHUŠOVÁ, Hana. *Harmonizace účetnictví a aplikace IAS/IFRS. Vybrané IAS/IFRS v podmínkách českých podniků*. Praha: ASPI, 2008, 308 s. ISBN 978-80-7357-366-9.
2. DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. 3. vyd. Brno: Computer Press, a.s., 2011. 327 s. ISBN 978-80-251-3652-2.
3. FICBAUER, Jiří a David FICBAUER. *Mezinárodní účetní standardy a daňové systémy*. 5. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2012. 175 s. ISBN 978-80-7418-143-6.
4. HÝBLOVÁ, Eva. *Účetní výkaznictví pro malé a střední podniky*. 1.vyd. Brno: Masaryková univerzita, 2010. 91 s. ISBN 978-80-210-5319-9.
5. INTERNATIONAL ACCOUNTING STANDARDS BOARD. *The International financial reporting standard for small and medium-sized entities (IFRS for SMEs)*. 1. vyd. London: International Accounting Standards Board, 2009. 230 s. ISBN 978-1-907026-17-1
6. JÍLEK, Josef a Jitka SVOBODOVÁ. *Účetnictví podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví 2013*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013, 448 s. ISBN 978-80-247-4710-1.
7. KOLEKTIV AUTORŮ. *Harmonizace účetních standardů pro malé a střední podniky*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. 272 s. ISBN 978-80-7357-500-7.
8. KRUPOVÁ, Lenka. *IFRS Mezinárodní standardy účetního výkaznictví*. Praha: VOX, 2009. 804 s. ISBN 978-80-86324-76-0
9. MACKENZIE, Bruce et al. *International Financial Reporting Standards*. New Jersey: John Wiley & Sons, 2014. 1055 s. ISBN 978-1-118-73409-04
10. MLÁDEK, Robert. *Postupy účtování podle IFRS*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009. 351 s. ISBN 978-80-87212-13-4
11. NERUDOVÁ, Dana a Hana BOHUŠOVÁ. *Překážky v podnikání SME na jednotném evropském trhu: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 199-203 s. ISBN 80-210-4018-1.
12. PASEKOVÁ, Marie. *Implementace IFRS do malých a středních podniků*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 184 s. ISBN 978-80-7357-866-4.
13. VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. *Podnikání malé a střední firmy*. 3. vyd. Praha: Grada, 2012. 332 s. ISBN 978-80-247-4520-6

Elektronické dokumenty

14. ALFA ÚČETNÍ. *Účetní zásady*. [online]. Alfa účetní [15. 12. 2014]. Dostupné z:
<http://www.alfaucetni.cz/poradna/ucetni-zasady>
15. BUSINESS CENTER. *Zákon o účetnictví* [online]. Business Center [15. 12. 2014].
Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto>
16. BUSINESS INFO. *Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2013* [online]. Business Info [15. 2. 2015]. Dostupné z:
http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Zprava_MSP_2013.pdf
17. EUROPEAN COMMISSION, *Výroční zpráva o malých a středních podnicích v EU 2013/2014* [online]. European commission [9. 2. 2015]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2014/annual-report-smes-2014_en.pdf
18. Firemní Finance, *Účetní výkazy dle IFRS a US GAAP* [online]. Firemní finance [19. 12. 2014]. Dostupné z: <http://firmy.finance.cz/dane-a-ucetnictvi/informace/ucetnictvi/vykazy-podle-ifrs-a-us-gaap/>
19. Portál POHODA, *Standard US GAAP* [online]. Portál POHODA. [18. 12. 2014].
Dostupné z: <http://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/ucetni-standardy/us-gaap>
20. PricewaterhouseCoopers. *Kapesní průvodce IFRS a rozdíly proti českému účetnictví 2012*. [online]. IFRS a české účetní předpisy [15. 12. 2014]. Dostupné z:
http://www.pwc.com/cs_CZ/cz/ucetnictvi/ifrs-publikace/ifrs-a-cz-gaap-podobnosti-rozdily.pdf

Zákony a vyhlášky

21. Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení č. 563/1991 Sb., zákona o účetnictví. *Prováděcí vyhláška k podvojnému účetnictví* [online]. 2011 [cit. 2015-1-9]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto-v2002-500>
22. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví. *Business Center CZ* [online]. 2012 [cit. 2015-1-30]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto>

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
ČÚL	Česká účetní legislativa
EU	Evropská unie
FASB	Financial Accounting Standards Board, Rada pro standardy finančního účetnictví
HDP	Hrubý domácí produkt
IAS	International Accounting Standards, Mezinárodní účetní standardy
IASB	International Accounting Standards Board, Rada pro mezinárodní účetní standardy
IFRS	International Financial Reporting Standards, Mezinárodní standardy účetního výkaznictví
SME	Small and Medium-sized Entities, Malé a střední podniky
US GAAP	Generally Accepted Accounting Principles, Všeobecně uznávané účetní principy
USA	Spojené státy americké

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečné, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 24.4.2015

.....
jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1	Výkaz o finanční pozici
Příloha č. 2	Výkaz o komplexním výsledku
Příloha č. 3	Struktura IFRS pro SME
Příloha č. 4	Vzorový účtový rozvrh